

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spiczyn na lata 2026-2030

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie.....	3
II. Charakterystyka gminy.....	5
III. Metodologia diagnozy społecznej.....	7
IV. Analiza danych zastanych.....	12
1. Demografia.....	13
2. Rynek pracy.....	13
3. Dane dotyczące osób korzystających z pomocy społecznej.....	14
4. Charakterystyka odbiorców pomocy społecznej.....	15
5. Zasoby instytucjonalne.....	19
6. Działalność GOPS.....	19
7. Działalność organizacji pozarządowych z terenu gminy Spiczyn.....	25
V. Diagnoza sytuacji społecznej.....	26
VI. Analiza SWOT.....	43
VII. Misja i cele strategiczne.....	46
1. Cele strategiczne i operacyjne.....	46
2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	51
VIII. System wdrażania i monitoringu strategii oraz źródła finansowania.....	53

I. WPROWADZENIE

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze polityki społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji samorządowej powinny być organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze). Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do najważniejszych dokumentów wyznaczających kierunki polityki społecznej w gminie. Tworzona jest w wieloletniej perspektywie, dlatego koncentruje się nie tylko na aktualnych problemach, ale także na tych, które mogą się pojawić w najbliższej przyszłości. Dokument strategiczny jakim jest strategia ma zapewnić realizację misji oraz osiągnięcie wyznaczonych celów, przyczyniając się do poprawy funkcjonowania lokalnej społeczności.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z elementów strategii samorządowej, a konieczność jej uchwalenia przez samorząd reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj.: Dz.U. z 2025 r. poz. 1214).

Zgodnie z art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt 1 Ustawy, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Umieszczenie obowiązku opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych w ustawie o pomocy społecznej nie oznacza, iż winna ona skupiać się jedynie na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, mające wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności.

Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym czasie, jak i w odległej perspektywie. Podlegać będzie ona ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe cele, a część przedstawionych w tym dokumencie straci swoją aktualność. Niniejszy dokument podobnie, jak poprzednio realizowany wskazuje na kluczowe trudności społeczne. Wskazuje również kierunki działań w celu ich pokonywania lub zniwelowania.

Warunkiem skutecznego kształtowania polityki społecznej jest rozpoznanie obszarów problemowych, wymagających interwencji instytucjonalnej. Wiedza na temat problemów społecznych powinna stanowić podstawę działań instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, ale także podmiotów prywatnych, dlatego zasadniczą częścią strategii jest wielowymiarowa diagnoza najistotniejszych problemów społecznych gminy. W diagnozie zawarto analizę stanu obecnego problemów społecznych w oparciu o dane zastane, opinie ekspertów i opinie mieszkańców, odnoszące się m. in. do struktury demograficznej społeczności, sytuacji i tendencji na lokalnym rynku pracy, sytuacji mieszkaniowej, edukacyjnej, stanu opieki zdrowotnej,

stanu bezpieczeństwa publicznego, systemu pomocy społecznej, aktywności organizacji pozarządowych, sytuacji społecznej i kapitału społecznego gminy Spiczyn. Wyniki diagnozy umożliwiły sformułowanie najistotniejszych obszarów problemowych gminy. Na podstawie tendencji rozpoznanych w diagnozie problemów społecznych sformułowano misję strategii i cele operacyjne, odnoszące się do głównych obszarów problemowych gminy. Celom strategicznym zostały następnie przyporządkowane cele operacyjne i kierunki działań, służące ich osiągnięciu.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest przede wszystkim dokumentem wskazującym wektory działań lokalnej polityki społecznej, nie jest natomiast szczegółowym opisem konkretnych projektów i przedsięwzięć. Zadaniem dokumentu jest nie tyle opracowanie narzędzi dotyczących rozwiązywania problemów społecznych, co wskazanie na najistotniejsze wymogi lokalnej sfery społecznej i kierunki gminnej polityki zorientowanej na tę sferę.

Niniejszy dokument został opracowany także przy wykorzystaniu analiz i materiałów sprawozdawczych, będących w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie, Urzędu Gminy Spiczyn, Powiatowego Urzędu Pracy w Łęcznej i innych jednostek, które pośrednio włączają się w system pomocy na terenie Gminy Spiczyn.

Strategia obejmuje swoim zakresem długi okres, dlatego niezbędny będzie stały monitoring i ewaluacja realizacji zadań. Działania te będą pomocne w ewentualnym przeformułowaniu (w zależności od potrzeb i zmieniających się uwarunkowań) celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych etapach realizacji Strategii.

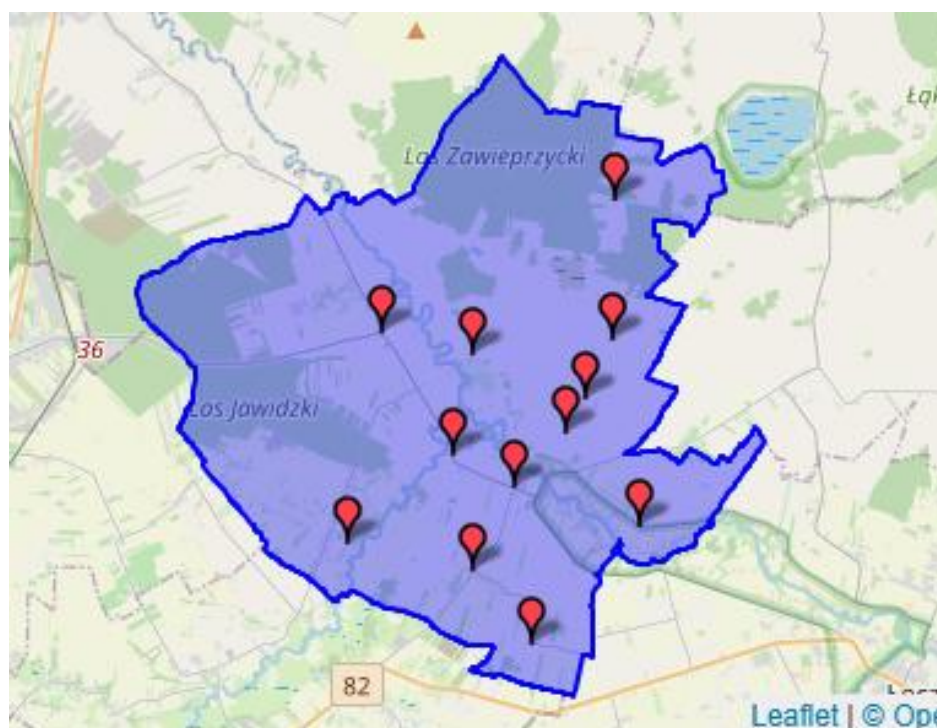
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spiczyn na lata 2026-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności”,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łęczyńskim na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Gminy Spiczyn na lata 2024-2030.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Spiczyn położona jest we wschodniej części Polski w odległości 25 km od stolicy województwa – Lublina w kierunku północno-wschodnim i 60 km od granicy Polski z Ukrainą. Jest jedną z 6 gmin powiatu łączyńskiego i sąsiaduje bezpośrednio z gminami Lubartów i Niemce od zachodu, od południa z gminą Wólka, od wschodu z gminami: Łęczna i Ludwin, a od północy z gminami Serniki i Ostrów Lubelski. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 8309 ha, z czego 5485 ha to użytki rolne, 1930 ha lasy, a pozostałą część stanowią grunty pod zabudową, wodami, nieużytki i inne. Powierzchnia gminy stanowi 13,1% obszaru powiatu łączyńskiego i ponad 0,3% obszaru województwa lubelskiego. Teren gminy zamieszkuje 5 980 mieszkańców, co stanowi 10,3 % ludności powiatu łączyńskiego i ponad 0,2% ludności województwa lubelskiego. W skład gminy wchodzi 15 miejscowości, skupionych w 13 sołectwach.

Rys. 1 Gmin Spiczyn- sołectwa na terenie gminy

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Spiczyn

W poszczególnych sołectwach spotykamy różne formy osadnictwa. W przeważającej części jest to „ulicówka” zlokalizowana wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych (np. Stoczek, Januszówka, Zawieprzyce, Nowa Wólka). W pozostałych miejscowościach gminy występuje zabudowa mieszana z przewagą kolonijnej. Gmina Spiczyn jest gminą rolniczą. Warunki do uprawy ziemi na większej części terenu Gminy są dobre.

Gmina Spiczyn zajmuje powierzchnię 8309 ha. Grunty rolne stanowią 63,45% powierzchni Gminy. Największą powierzchnię gruntów rolnych ogółem stanowią użytki rolne 5485ha (87,83% gruntów ogółem). Sady stanowią 130,72 ha (2,47% gruntów ogółem), natomiast pastwiska 33,67 ha (0,6%). Łąki stanowią 699,57 ha (8,41%) wszystkich gruntów. Grunty rolne zabudowane i inne grunty zajmują powierzchnię 288,51 ha.

Teren Gminy Spiczyn przecinają dwie największe rzeki Wyżyny Lubelskiej: Wieprz i Bystrzyca. Dolina Wieprza i Bystrzycy stanowią korytarz ekologiczny o randze krajowej, w dolinach tych rzek znajdują się starorzecza. Do zasobów przyrody naszej gminy zaliczyć należy także Nadwieprzański Park Krajobrazowy, o pow. 6,65 ha, obejmujący Dolinę Wieprza w tym część doliny zwanej Łęczyńskim Przełomem Wieprza, Otuliny Nadwieprzańskiego i Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego oraz Aleje Lipowe przy drogach Zawieprzyce – Charleż, Jawidz – Lubartów oraz Charleż – Jawidz, zakwalifikowane jako pomniki przyrody. W obrębie gminy znajdują się dwa duże zespoły pałacowo-parkowe: w Kijanach i Zawieprzycach. Barokowy zespół pałacowy w Zawieprzycach, wzniesiony dla Atanazego Miączyńskiego oraz XVII wieczny pałac autorstwa Tylmana z Gameren. Towarzyszą mu kaplica św. Antoniego Padewskiego, murowana oficyna, lamus i prowadząca do zespołu brama pochodzące również z XVII w. Zespół otacza XIX – wieczny park krajobrazowy, oraz usytuowana tuż poza jego granicami oranżeria.

III. METODOLOGIA DIAGNOZY SPOŁECZNEJ

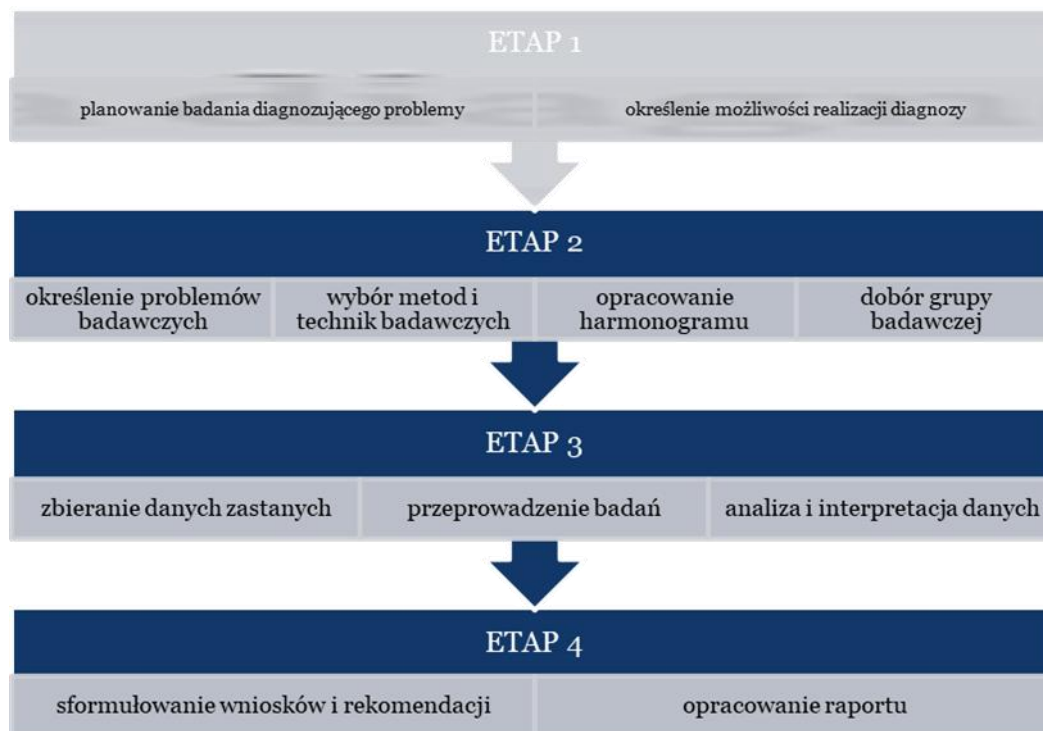
W kontekście teoretycznym diagnoza potrzeb i potencjału społeczności w zakresie usług społecznych w Gminie Spiczyn zakładała powiązanie problematyki konstruowania oferty usług społecznych z zagadnieniami:

- rozwoju społecznego, oznaczającego zdolność społeczności lokalnej do generowania warunków umożliwiających wszystkim członkom osiągnięcie pełnego potencjału, zaspokojenie podstawowych potrzeb i zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu),
- jakości życia oznaczającego zadowolenie z efektywnego/sprawnego układu instytucjonalnego zapewniającego dostęp do wysokiej jakości usług społecznych z zakresu wsparcia społecznego, zdrowia, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej.

Taka perspektywa skupiona jest na odkrywaniu i identyfikowaniu tzw. niematerialnych czynników rozwoju – roli jakościowych i ilościowych parametrów zasobów społecznych będących w dyspozycji społeczności lokalnej oraz możliwość ich efektywnego wykorzystania poprzez system usług społecznych.

Przeprowadzone badanie diagnozujące potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Spiczyn składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rys. 2 Etapy diagnozy

Źródło: opracowanie własne

Proces realizacji badania diagnostycznego oraz każdy etap realizacji badania poddany został konsultacji z pracownikami GOPS w Gminie Spiczynie – koncepcja badawcza i propozycje metodologiczne do badania, opracowanie narzędzi, dystrybucja kwestionariuszy ankiety w wersji internetowej, komunikowanie o prowadzonej diagnozie, zebranie materiału badawczego, analiza danych, przygotowanie raportu.

Ważnym rozpoczynającym przeprowadzanie diagnozy jest określenie problemu badawczego, którym jest istotne pytanie lub zespół pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie. Do wyjaśnienia problemu badawczego niezbędne są pytania szczegółowe, których sformułowanie ułatwia analizę całego zagadnienia, pomaga w rozplanowaniu badań, sprzyja lepszemu doborowi narzędzi badawczych, a także chroni badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

Przyjmując powyższe określenie problemu badawczego w diagnozie sformułowano następujący problem główny:

„Jakie są potrzeby i potencjał w zakresie usług społecznych obecnie w Gminie Spiczyn?”

W oparciu o problem główny wysunięto następujące pytania szczegółowe:

1. Jaki jest obecny stan świadczonych usług w Gminie?
2. Jakie są potrzeby społeczne mieszkańców (ilościowe i jakościowe)?
3. Jaki jest potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych?
4. Jakie rozwiązania należy wprowadzić?
5. Jakie grupy mieszkańców powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług społecznych?
6. Jakie usługi społeczne należy realizować na terenie Gminy w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców?
7. Jaki potencjał instytucjonalny Gminy można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców oraz poszerzania oferty usług społecznych?

Założenia metodologiczne uwzględniały następujące elementy.

Rys. 3. Założenia metodologiczne diagnozy

Założenia metodologiczne diagnozy	
obszar badany — respondenci:	- ok. 200 mieszkańców z uwzględnieniem różnych grup społecznych, wiekowych zawodowych, i ze względu na płeć (liczba mieszkańców na dzień 31.12.2024 to 5881 osób)
badania ankietowe:	- kwestionariusz ankiety skierowany do osób dorosłych składający się z nie więcej niż 30 pytań, w tym metryczka,
indywidualne wywiady pogłębione:	- wśród mieszkańców/niek Gminy. Szacowana ilość próby to min. 10 osób. Wywiady indywidualne przeprowadzane wśród przedstawicieli/ek instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Gminie, tj. przedstawicieli/ek instytucji i NGO/PES tworzących system pomocy społecznej.

wywiad grupowy:

dla min. 3 grup po ok. 10 osób (grupy dostosowane do obszaru wsparcia oferowanego w ramach GOPS, tj. obszar wsparcia seniorów, os. niepełnosprawnych/chorych i opiekunów faktycznych, wsparcie rodziny i działania wspierające)

Źródło: opracowanie własne

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne. Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwia przyglądanie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Badania do niniejszej diagnozy zostały wykonane zarówno zgodnie z metodologią jakościową, jak i metodologią ilościową. Badania wśród dorosłych mieszkańców i młodzieży zostały przeprowadzone za pomocą techniki CAWI (Computer Assisted Web Interviews), jak i PAPI (Paper And Pen Personal Interview). Technika CAWI polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Wykorzystana technika PAPI opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

Z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Gminie przeprowadzono wywiady IDI- wywiady indywidualne.

Ponadto w 3 grupach przedstawicieli klientów GOPS przeprowadzono zogniskowane wywiady grupowe (FGI – Focus Group Interview). Technika ta polega na dyskusji moderatora z grupą osób według określonego scenariusza. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz całkowitej anonimowości.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również analizę danych zastanych (Desk Research). Desk research to metoda badawcza polegająca na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. To badania wtórne, które przeciwstawiają się badaniom pierwotnym. Badania pierwotne to generowanie danych, a badania wtórne wykorzystują badania pierwotne jako źródło danych analizy. Desk research nazywane jest badaniami wtórnymi lub analizą danych zastanych. Metoda desk research nie ma określonego czasu trwania lub fazy realizacji, a pozyskiwanie oraz eksploracja danych trwa zazwyczaj przez cały okres realizowania projektu badawczego. Powodem tego jest ciągłe uzupełnianie dokumentów oraz zestawianie ich z pozyskanymi materiałami podczas wszystkich etapów badania. W

naukach społecznych dane zebrane przez badaczy czy instytucje są coraz częściej wykorzystywane na potrzeby celów badawczych odmiennych od pierwotnych celów zebrania tych danych.

W niniejszym opracowaniu analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy.

Rys. 4. Metody i narzędzia badawcze zastosowane w diagnozie

Źródło: opracowanie własne

Narzędzie badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynności, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzie badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań.

Ankieta skierowana do wszystkich mieszkańców gminy, której celem była diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, a w szczególności zidentyfikowanie istniejącego w środowisku lokalnym zapotrzebowania na usługi społeczne i określenie kierunków rozwoju Gminy składała się z 22 pytań merytorycznych, o charakterze zamkniętym, półotwartym i otwartym oraz 5 pytań metryczkowych, opisujących grupę badawczą.

Kwestionariusz wywiadu pogłębionego wśród mieszkańców/nek Gminy oraz kwestionariusz wywiadu pogłębionego dla przedstawicieli/ek instytucji świadczących usługi społeczne zawierał 23 pytań otwartych oraz 3 pytań wstępnych:

1. Proszę krótko opowiedzieć czym się Pan(i) zajmuje? W jaki sposób jest Pan(i) związana/y z Gminą Spiczyn?
2. Jaki podmiot reprezentuje? Czym się zajmujecie/czy i jakie usługi społeczne świadczyce?

3. Od jak dawna pełni Pan(i) wskazaną funkcję?
4. Proszę krótko scharakteryzować, jaka jest specyfika Gminy? Co jest dla niej typowe, co odróżnia Gminę od gmin sąsiednich?
5. Jakie problemy wskazałaby Pani/Pan w gminie? Gdyby mieli Państwo wymienić 3 najważniejsze problemy społeczne w gminie, jakie by to były?
6. Jakie potrzeby wskazałaby Pani/Pan w gminie?
7. Czy Gmina Spiczyn jest dobrym miejscem do życia?
8. Czy jest Pan/Pani zadowolona z zamieszkiwania na terenie Gminy?
9. Proszę krótko opisać główne zasoby i potrzeby/problemy Gminy
10. Jak ocenia Pan(i) dostępność usług społecznych w gminie?
11. Jakie usługi są obecnie dostępne?
12. Jakich usług brakuje, dla jakich grup społecznych, z czego to wynika? Jakie braki w zakresie wsparcia pomocy społecznej identyfikują Państwo w gminie?
13. Do jakich usług dostęp jest ograniczony? Dlaczego tak jest?
14. Jakie usługi powinny być świadczone dodatkowo, w tym jakie nowe usługi powinny się pojawić?
15. Jak zorganizować system świadczenia usług w gminie, aby był bardziej skuteczny, lepiej odpowiadał na potrzeby mieszkańców?
16. Czy w realizację usług społecznych można włączyć mieszkańców oraz organizacje pozarządowe?
17. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora pozarządowego z jednostkami samorządu terytorialnego i czy można go zwiększyć?
18. Jaki potencjał instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?
19. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?
20. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora gospodarczego/lokalnych firm z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie świadczenia usług społecznych?
21. Czy lokalne firmy mogą zostać włączone w realizację usług społecznych w gminie?
22. Jaki potencjał firm/podmiotów gospodarczych może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?
23. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa (JST-biznes) w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?
24. Załóżmy, że mamy przed sobą „Pudełko na pomysły mieszkańców”, do którego każdy może wrzucić swój pomysł na zajęcia, warsztaty, spotkania itp. Jaki byłby Pana(i) pomysł?
25. Kluczowe wnioski, refleksje z przeprowadzonej rozmowy?
26. Na czym gmina powinna się skupić próbując powołać CUS oraz próbując poprawić jakość i dostępność usług publicznych w gminie?

Badanie miało charakter dyskusji prowadzonej przez moderatorów, których zadaniem było właściwe ukierunkowanie rozmowy oraz zachęcanie respondentów do aktywności. Wywiad przebiegał wg określonego scenariusza, zastosowane były pytania otwarte, które jedynie nadawały kierunek wypowiedziom respondenta i go nie ograniczały.

IV. ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

1. Demografia

Na koniec 2024 r. Gmina Spiczyn ma 5 980 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 13,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,6 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: 58,3% mieszkańców gminy Spiczyn jest w wieku produkcyjnym, 22,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Rys. 5 Struktura ludności gminy Spiczyn.

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Spiczyn

Mieszkańcy gminy Spiczyn zawarli w 2024 roku 12 małżeństw, co odpowiada 2,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,5% mieszkańców gminy Spiczyn jest stanu wolnego, 58,9% żyje w małżeństwie, 6,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,3% to wdowy/wdowcy. Gmina Spiczyn ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -16. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,68 na 1000 mieszkańców gminy Spiczyn. W 2024 roku urodziło się 50 dzieci, w tym 18 (36,0%) dziewczynek i 32

(64,0%) chłopców. Średnia waga noworodków to 3 345 gramów. Zgony mieszkańców w 2024 r. to 66 przypadków. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,83 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2024 roku 37,4% zgonów w gminie Spiczyn spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 30,8% zgonów w gminie Spiczyn były nowotwory, a 6,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Spiczyn przypada 11.04 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2024 roku zarejestrowano 102 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 39 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Spiczyn 63. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz nie zarejestrowano wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

2. Rynek pracy

Bezrobocie rejestrowane w gminie Spiczyn wynosiło w 2024 roku 5,3% (5,3% wśród kobiet i 5,3% wśród mężczyzn). Liczba osób bezrobotnych w gminie Spiczyn zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęcznej wynosiła 110 osób, w tym 59 osób stanowiły kobiety natomiast 51 osób stanowili mężczyźni. Uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych było 6 osób (3K i 3M).

W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Spiczyn wynosiło 10 367,98 PLN, co odpowiada 120.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Spiczyn 391 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 109 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -282. 18,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Spiczyn pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 51,6% w przemyśle i budownictwie, a 9,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

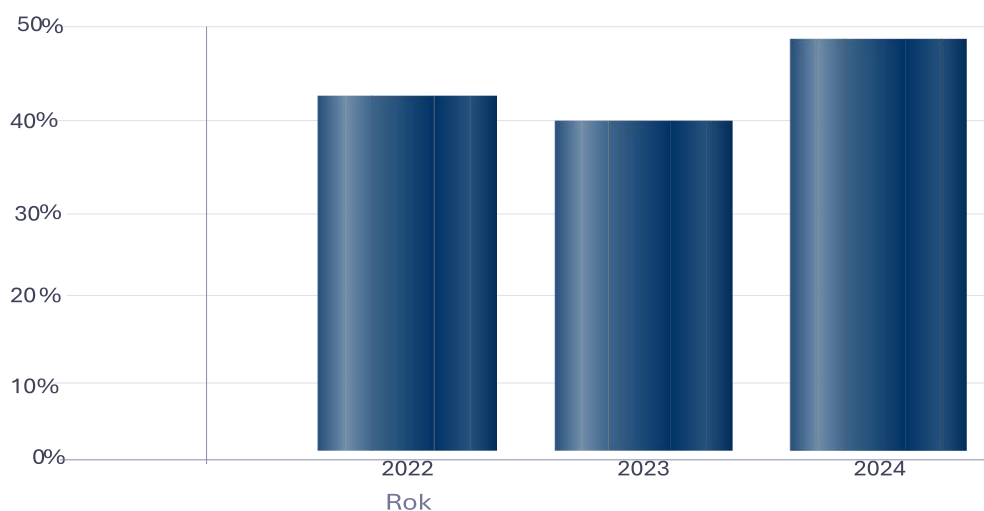
Rys. 6 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku stan na 31.12.2024r.

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	110	51	59
Bezrobotni z prawem do zasiłku	6	3	3

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Łęcznej

Rys. 7 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

Rok	Wskaźnik
2022	40%
2023	37%
2024	47%

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

3. Charakterystyka odbiorców pomocy społecznej.

Głównym celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie w 2024 roku było ograniczenie marginalizacji osób i rodzin poprzez wspieranie zmierzające do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie oraz integrację ze środowiskiem. Udzielane wsparcie – w różnych formach – było w miarę możliwości wczesne i miało charakter profilaktyczny, ochronny.

Do zadań priorytetowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie należały działania ukierunkowane na:

1. Analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.
2. Przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą oraz innymi ustawami i rozporządzeniami świadczeń z pomocy społecznej.
3. Pomocy w formie usług opiekuńczych osobom i rodzinom wymagającym pomocy osób drugich.

4. Uaktywnianie osób i rodzin w celu zaspokajania potrzeb swoich i rodziny we własnym zakresie.
5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
6. Realizacji programów rządowych i wsparciu rzeczowym oraz usługowym, kierowanych do dzieci wychowujących się w rodzinach o niskim statusie materialnym.

Jednym z najpoważniejszych problemów dotyczących klientów pomocy społecznej jest ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. Osoby i rodziny, które uzyskiwały pomoc z tego tytułu charakteryzują niskie dochody, niepozwalające na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych. Często jedyny dochód wśród tej grupy stanowią świadczenia z pomocy społecznej.

W roku 2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie realizował zadania własne i zlecone gminie, wynikające z różnych ustaw, a także podejmował wiele dodatkowych działań w celu podniesienia jakości i poszerzenia usług świadczonych dla najuboższych i najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadania wynikające bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) oraz innych aktów prawnych, na podstawie których realizowane są świadczenia wspierające osoby i rodziny. Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu przesłanek określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej tj.: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych i innych. Realizując zadania w/w ustawy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie w roku 2024 objął świadczeniami pomocy społecznej 73 rodziny przy liczbie 158 osób w rodzinach. Ogółem w 2024r. przyznano decyzją świadczenia z pomocy społecznej dla 115 osób.

Powodem przyznania świadczenia z pomocy społecznej w 2024 roku były:

- 1) długotrwała lub ciężka choroba – 49 rodzin,
- 2) ubóstwo- 46 rodzin,
- 3) niepełnosprawność – 35 rodzin,
- 4) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 24 rodziny,
  - a. w tym :
  - b. – rodziny niepełne – 11 rodzin,
  - c. – rodziny wielodzietne -7 rodzin,
- 5) bezrobocie 22 rodziny,
- 6) potrzeba ochrony macierzyństwa – 6 rodzin,
  - a. w tym :potrzeba ochrony wielodzietności – 4 rodziny,
- 7) bezdomność -3 osoby,

- 8) alkoholizm – 2 osoby,
 9) trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 2 osoby,
 10) sytuacja kryzysowa – 1 osoba,
 11) przemoc domowa -1 rodzina.

Rys. 8 Powody udzielania pomocy rodzinom

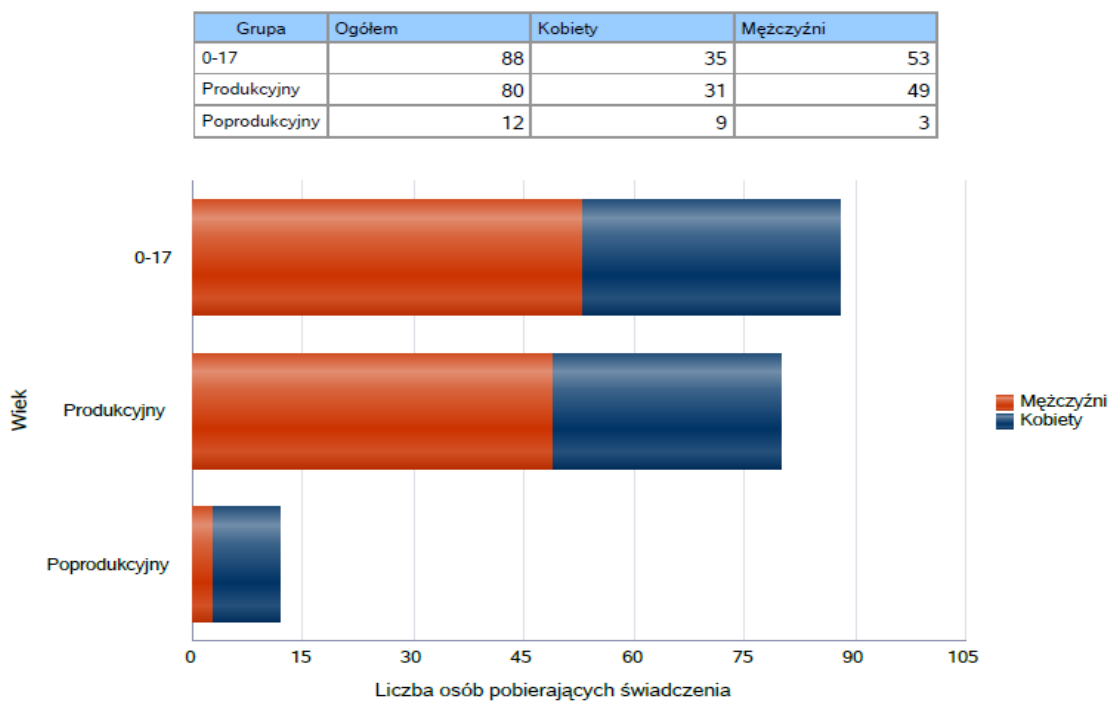
Powody udzielenia pomocy i wsparcia – ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	49
UBÓSTWO	46
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	35
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	24
BEZROBOCIE	22
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM – W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	11
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM – W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	7
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	6
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA – W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	4
BEZDOMNOŚĆ	3
ALKOHOLIZM	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2
PRZEMOC DOMOWA	1
SYTUACJA KRYZYSOWA	1

Główne powody przyznania świadczeń w roku

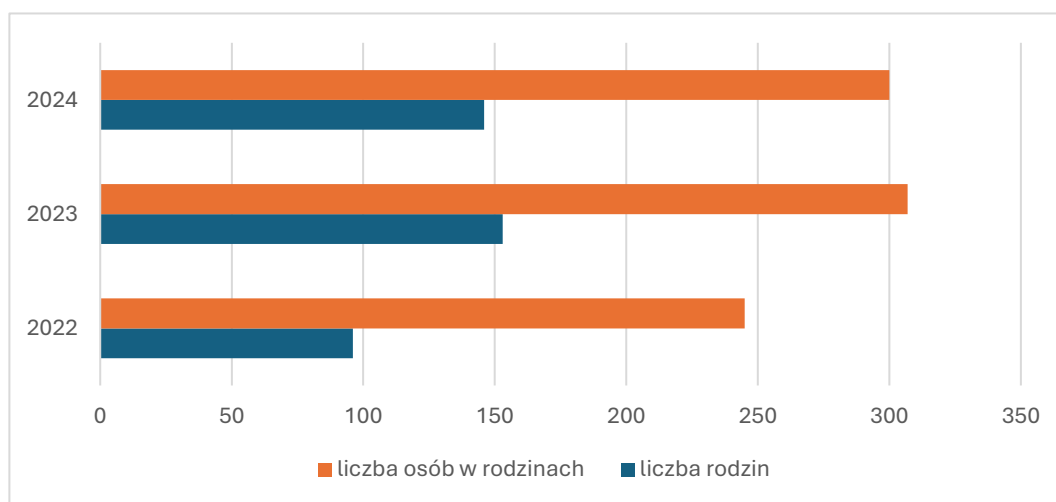
Powód przyznania	Ogółem	Liczba świadczeń	
		świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne
Długotrwała lub ciężka choroba	3 173	2 872	301
Ubóstwo	2 567	2 336	231
Bezrobocie	2 421	2 346	75
Niepełnosprawność	1 953	1 606	347
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	1 642	1 630	12

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Rys. 9 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń

Rys.10 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

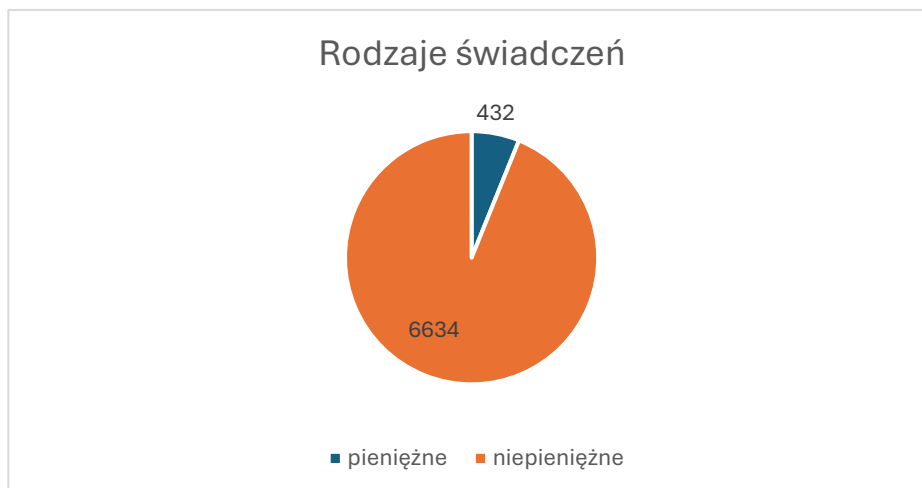

Rys. 11 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	2022	2023	2024
świadczenia niepieniężne	74	56	61
świadczenia pieniężne	96	53	56

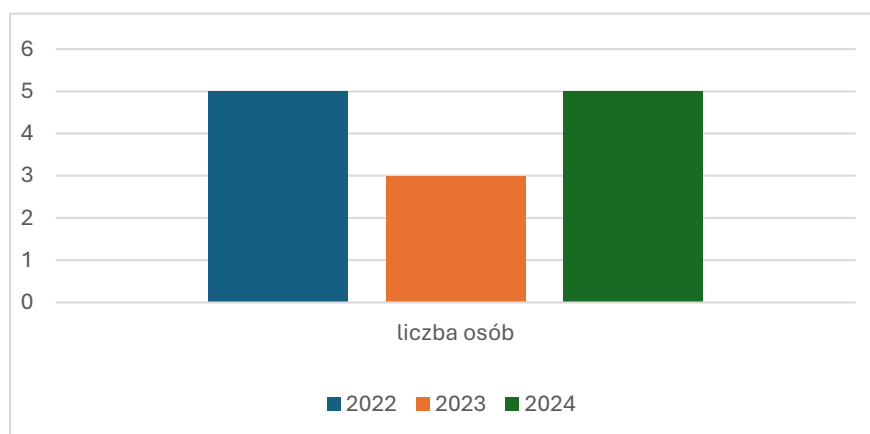
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Rys. 12 Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej

Rys. 13 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

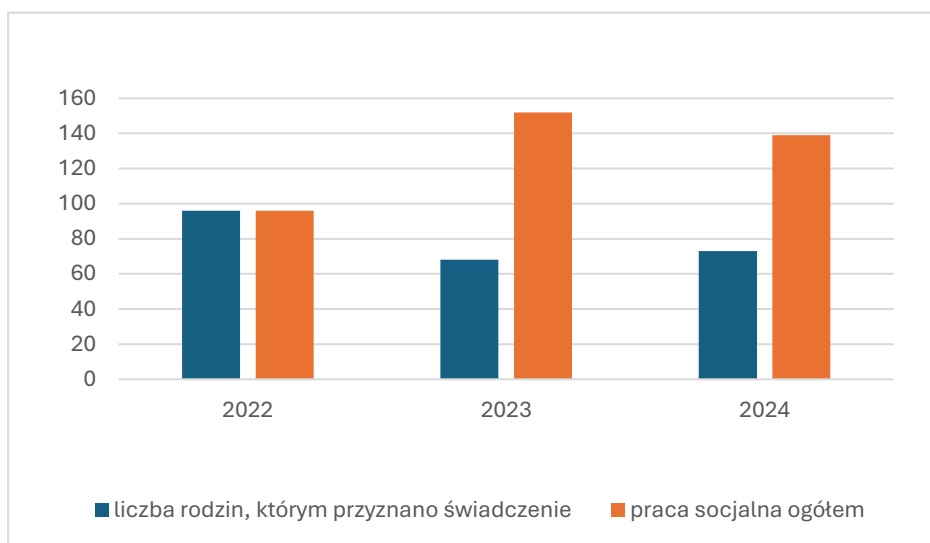
Rok	Liczba osób
2022	5
2023	3
2024	5

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024r.

Rys. 14 Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2022	2023	2024
Wskaźnik pracy socjalnej	100,00%	223,53%	190,41%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	96	68	73
Praca socjalna ogółem	96	152	139

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024r.

4. Zasoby instytucjonalne

W 2024 roku w gminie Spiczyn, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej nie prowadzą działalności inne instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu gminy.

W 2024 roku, liczba osób zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej wynosiła 10 osób tj. kierownik – 1 osoba, główna księgowa – 1 osoba, pracownicy socjalni -3 osoby, asystent rodziny - 1 osoba, inspektorzy – 2 osoby, kierowca -1 osoba, opiekunka -1 osoba. Osób zatrudnionych w systemie pomocy społecznej było 10.

5. Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy. Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie należy:

- zagwarantowanie dochodu na poziomie interwencji socjalnej (w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, w wieku poprodukcyjnym albo tych o bardzo niskich dochodach),
- udzielanie pomocy potrzebującym i doprowadzenie do ich życiowej samodzielności (samowystarczalności),
- organizowanie przedsięwzięć prowadzących do integracji społecznej (w odniesieniu do osób wykluczonych społecznie),
- zagwarantowanie fachowego wsparcia rodzinom, które mierzą się z następstwami dysfunkcji społecznej (np. uzależnienia, przemoc domowa),

- wypełnianie zadań, jakie wynikają z ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku tj.:
- przyznawanie oraz zapewnianie zagwarantowanych przez ustawę świadczeń (w tym także wsparcia w naturze),
- prowadzenie oraz rozwijanie infrastruktury o charakterze socjalnym,
- wdrażanie działań z zakresu interwencji kryzysowej oraz pracy socjalnej,
- poddawanie analizie oraz ocenie zjawisk, z których wynika zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- rozwijanie nowych form wsparcia społecznego, a także samopomocy (w efekcie namierzonych potrzeb społecznych),
- wypełnianie zadań stanowiących odpowiedź (reakcję) na rozeznane potrzeby społecznej,
- przygotowywanie oraz wdrażanie różnych programów pomocy społecznej (ich nadrzędny cel to zintegrowanie rodzin, a także osób, które pochodzą z grup szczególnego ryzyka).

Od 2024 roku na podstawie Uchwały Nr LVI/330/2023 Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” na lata 2024-2028 oraz innych aktów prawnych Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Spiczynie realizuje działania dotyczące zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej, osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. Z pomocy w tej formie mogą skorzystać osoby bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 200% kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

W ramach w/w programu z posiłku skorzystało 47 osób z 23 rodzin (w 2023r. skorzystało 50 osób z 26 rodzin - spadek o 3 rodziny i 3 osoby). W 2024r. udzielono również pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności dla 33 osób z 33 rodzin (w 2023r. skorzystało 35 osób z 35 rodzin- spadek o 2 rodziny i 2 osoby). Ponadto GOPS zrefundował 1 świadczenie pieniężne na zakup żywności dla 1 osoby na kwotę 200,00 zł. Łączny koszt programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2024 roku wyniósł 42 491,20 zł.

Usługi opiekuńcze

Osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina tej pomocy nie może zapewnić, przyznana była pomoc w formie usług opiekuńczych. Zadanie to należy do obowiązków gminy. Ośrodek przyznając usługi opiekuńcze, ustalał ich zakres, czasookres świadczenia i odpłatność. W roku 2024 usługami opiekuńczymi objęto 5 osób (liczba osób w stosunku do 2023r. wzrosła o 2 osoby). Kwota wydatkowana na usługi opiekuńcze wyniosła 40 370,12 zł zgodnie ze sprawozdaniem RB-28S (kwota w stosunku do 2023r. wrosła o 19 470,96 zł). Rada Gminy Spiczyn 21 marca 2024r. podjęła uchwałę Nr

LX/351/2024 w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, w tym za usługi sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.

Domy Pomocy Społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W roku 2024 w Domach Pomocy Społecznej przebywało 2 osoby z terenu gminy Spiczyn (liczba osób w stosunku do 2023r. spadek o 1 osobę) . Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej łącznie wyniosła 99 128,04zł.

Schronienie

Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia to przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych. W schronisku dla osób bezdomnych w 2024 r. przebywało 3 osoby z terenu Gminy Spiczyn (liczba osób w stosunku do 2023r. utrzymana na tym samym poziomie). Koszt pobytu w schronisku wyniósł łącznie 36 887,00 zł zgodnie ze sprawozdaniem RB-28S (kwota w stosunku do 2023r. kwota spadła o 2 898,00 zł jest to spowodowane wejściem w życie nowej uchwały w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia, mieszkaniach chronionych, schroniskach dla osób bezdomnych oraz schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi).

Praca socjalna

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej. Praca socjalna dotyczyła rodzin ubiegających się o pomoc finansową, a także bardzo często osób i rodzin, które nie korzystały ze świadczeń finansowych tutejszego ośrodka. Praca socjalna jest jedną z bardzo ważnych, wymagających czasu form pomocy. Klienci pomocy społecznej bardzo często oczekują wykonania zadań przez pracownika socjalnego bez ich udziału. Pracownicy socjalni wpływają na poprawę życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym pomagają w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych jak i codziennych problemów. Pracownicy socjalni oferują pomoc w kompletowaniu dokumentów w celu: skierowania osób na komisję do spraw orzekania o niepełnosprawności, uzyskania: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczeń rodzinnych, ustalenia prawa do emerytury lub renty, świadczenia uzupełniającego 500+, świadczenia wspierającego. W roku 2024 pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Spiczynie udzielili pomocy w formie pracy socjalnej dla 139 rodzin przy liczbie 287 osób w rodzinach (w stosunku do 2023r spadek o 13 rodzin i 19 osób w rodzinach).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku **o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** określa formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu

funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Zgodnie z Uchwałą Nr LVII/337/2023 Rady Gminy Spiczyn z dnia 13 grudnia 2023 roku, przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Spiczyn na lata 2024-2026 koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie.

Głównym celem Programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Gmina realizuje obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny. Takim wsparciem objętych było 14 rodzin z terenu gminy Spiczyn (liczba rodzin w stosunku do 2023r. spadek o 1 rodzinę). Całkowity koszt zadania asystenta rodziny wyniósł 109 402,07 zł.

W 2024r. wydatki gminy z tytułu częściowego udziału w kosztach utrzymania dzieci w systemie pieczy zastępczej (6 dzieci w rodzinie zastępczej i 5 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej liczba dzieci w stosunku do 2023r. wzrosła w rodzinach zastępczych o 3 i 4 dzieci w placówce) wyniosły łącznie 25 655,76 zł (kwota w stosunku do 2023r. spadła o 14 188,04 zł zgodnie z zapisami art. 191 ust. 9 ustawy, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości: 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej). Wysokość ponoszonych kosztów przez gminy regulowana jest ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy dla Gminy Spiczyn

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na ośrodki pomocy społecznej obowiązek zapewnienia obsługi technicznej, organizacyjnej i finansowej dla Zespołów Interdyscyplinarnych. Zespół Interdyscyplinarny liczy 10 osób i działa na podstawie porozumień zawartych z podmiotami delegującymi poszczególnych przedstawicieli jednostek. Zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Nr XXVI/136/2025 w dniu 25 listopada 2025 roku przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2026-2030. Realizacja Programu ma na celu wypracowanie w Gminie Spiczyn profesjonalnych form wsparcia i pomocy przy jednoczesnym dążeniu do ich dostępności oraz skuteczności wobec osób uwikłanych w przemoc. Zakłada również prowadzenie skutecznej edukacji osób działających na rzecz rodziny dotkniętej przemocą, dostarczanie społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem, a także proponowanie pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

Na podstawie przyjętego Programu przez Radę Gminy - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 w 2024r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych odbyła 7 posiedzeń w związku ze złożonymi wnioskami w sprawie leczenia 16 osób, w tym 7 osób przebadano przez biegłych sądowych i 3 wnioski skierowano do Sądu o zastosowanie leczenia odwykowego od alkoholu. W ramach swoich uprawnień komisja opiniowała 2 wnioski o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji i potrzebujące wsparcia psychologicznego mogły skorzystać ze wsparcia oferowanego przez Punkt Konsultacyjny - Psychologiczny. W roku 2024 przepracowano łącznie 208 godzin i udzielono 177 porad. Było to wsparcie udzielone dla 59 osób współuzależnionych, porady dla osób uzależnionych - 33, porady dla osób DDA/DDD - 42, porady dla rodziców - 23, porady dla osób niepełnoletnich wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych - 20. Koszt utrzymania Punktu Konsultacyjnego - Psychologicznego wyniósł 20 740,00 zł.

Rada Gminy 25 listopada 2025r. przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Spiczyn na lata 2016-2029.

Programy rządowe:

Opieka Wytchnieniowa

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie ponownie przystąpił do programu pt. „Opieka wytchnieniowa - edycja 2024”. Wsparciem w ramach programu objętych zostało 13 osób w tym 3 dzieci i 10 osób dorosłych (liczba osób w stosunku do 2023r. utrzymana na tym samym poziomie). Zrealizowano 1840 godzin usług opieki wytchnieniowej (w stosunku do 2023r. spadek zrealizowanych usług o 1040 godzin opieki wytchnieniowej) na kwotę 84 934,91 zł bez kosztów obsługi (kwota w stosunku do 2023r. spadek o 14 777,83 zł).

Opieka wytchnieniowa to usługa stwarzająca opiekunom faktycznym możliwość samorealizacji i pełnienia ról społecznych. Zapewnia przestrzeń na odpoczynek fizyczny i psychiczny. Jednym z wielu zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej należących do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest wsparcie i pomoc osobom niepełnosprawnym, w rozwiązywaniu ich bieżących spraw i problemów oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Przystąpienie do kolejnej edycji programu podyktowane zostało wystąpieniem potrzeb w tym zakresie i kontynuacją działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego rodzaju wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów i rozwijania systemu opieki wytchnieniowej na poziomie naszej gminy, ta forma wsparcia okazała się bardzo trafna.

Korpus Wsparcia Seniorów

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie w 2024r. realizował Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Korpus Wsparcia Seniorów Moduł I i II. Od lipca 2024r. realizowane były usługi sąsiedzkie w ramach Korpusu Wsparcia Seniorów na 2024r. Moduł I, pomocą objęto 5 środowisk przy rzeczywistej liczbie 6 osób. W ramach programu Korpus Wsparcia Seniorów przeszkolono z pierwszej pomocy osoby

świadczące usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich. Kwota wydatkowana na usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich wyniosła 22 152,47 zł bez kosztów obsługi i wkładu własnego. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie w 2024r. kontynuował realizację Programu w ramach II Modułu, do którego zakwalifikowanych zostało 11 seniorów z Gminy Spiczyn. Zgodnie z założeniem Program skierowany jest do Seniorów powyżej 60 roku życia, mieszkających na terenie Gminy Spiczyn, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na wiek, stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwo domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Celem Modułu II jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. „opieki na odległość”. Jest to nowoczesna forma sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To rozwiązanie szczególnie dla osób samotnych, zarówno tych, które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych, jak i tych objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u których nieprzewidywalność zmiany stanu zdrowia uzasadnia stałe monitorowanie w celu jak najszybszej reakcji, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybciej pomocy, w tym pomocy medycznej, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

W ramach Korpusu Wsparcia Seniorów w 2024r. zakupiono abonament dla 11 opasek na kwotę 4.620,00 zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa

Kontynuowane było w 2024r. wsparcie żywnościowe w formie dystrybucji artykułów żywnościowych przekazanych przez Bank Żywności w Lublinie. Z pomocy żywnościowej skorzystało 65 rodzin (150 osób w tych rodzinach w stosunku do 2023r. spadek o 13 osób). Przekazano 300 paczek żywnościowych. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2021-2027 Podprogram 2023 współfinansowany z Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową, zapewnia najuboższym mieszkańcom pomoc żywnościową oraz uczestnictwo w działaniach towarzyszących. Okres dystrybucji żywności obejmował okres od sierpnia 2024 r. do października 2024r.

Ponadto w roku 2024 w dalszym ciągu GOPS współpracował ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Antoniowie, do którego uczęszczało 8 podopiecznych, Środowiskowym Domem Samopomocy w Łęcznej, do którego uczęszczało 8 podopiecznych oraz ze Środowiskowym Domem Samopomocy „Absolwent” w Lublinie, do którego uczęszczał 1 podopieczny. Pomocą tych placówek zostały objęte osoby z niepełnosprawnością i chore z terenu gminy poprzez zapewnienie w nich miejsc oraz bezpłatnego transportu z miejsca zamieszkania do placówki i z powrotem, a także nieodpłatnego wyżywienia w czasie pobytu w placówce.

6. *Działalność organizacji pozarządowych z terenu Gminy Spiczyn*

Podstawą współpracy Władz Gminy Spiczyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie był Program Współpracy Gminy Spiczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działalności pożytku publicznego w roku 2024, został przyjęty uchwałą Nr LVI/335/2023 Rady Gminy Spiczyn z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie uchwalenia Roczno programu współpracy Gminy Spiczyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok.

Współpraca Gminy Spiczyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizowana jest w oparciu zasady: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi w 2024 roku dotyczyła realizacji zadań publicznych określonych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w zakresie odpowiadającym zadaniom gminy określonym w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku. o samorządzie gminnym. Zadania priorytetowe zostały zidentyfikowane na podstawie zadań publicznych określonych w ustawie oraz na podstawie zakresu zadań publicznych realizowanych w Gminie Spiczyn w latach poprzednich i obejmują:

- 1) zadania z zakresu edukacji,
- 2) zadania z zakresu kultury,
- 3) zadania z zakresu kultury fizycznej i turystyki,
- 4) zadania z zakresu pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 5) zadania z zakresu pomocy społecznej w tym wsparcie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 6) zadania z zakresu ochrony środowiska, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

W 2024 roku, w ramach realizacji programu ogłoszono dwa otwarte konkursy. Pierwszy otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego o charakterze pożytku publicznego na 2024 r. dotyczył wspierania i upowszechniania kultury fizycznej pod nazwą: „Organizowanie i prowadzenie zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych oraz udział w rozgrywkach i zawodach w 2024 r. w następujących dyscyplinach sportowych: zapasy, tenis stołowy, lekkoatletyka, pływanie”.

Drugi otwarty konkurs z zakresu edukacji, kultury i pobudzania aktywności obywatelskiej w 2024 r. pod nazwą: „Organizacja i oprawa świąt państwowych i rocznic historycznych (ze szczególnym uwzględnieniem Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada oraz rocznicy Powstania Styczniowego)”.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy:

1. Stowarzyszenie Chorągiew Zamku w Zawieprzycach Anastazego Miączyńskiego

2. Fundacja Patataj Terapia i Edukacja

Koła Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy:

1. Koło Gospodyń Wiejskich „Charleżanki” w Charleżu
2. Koło Gospodyń Wiejskich „Jawidzanki” w Jawidzu
3. Koło Gospodyń Wiejskich „Ludwiczanka” w Ludwikowie
4. Koło Gospodyń Wiejskich „Nowy Radzic” w Nowym Radzicu
5. Koło Gospodyń Wiejskich w Stoczku
6. Koło Gospodyń Wiejskich „ChmieLove” w Spiczynie
7. Koło Gospodyń Wiejskich „Zawieprzycze Kolonia” w Zawieprzycach -Kolonii
8. Koło Gospodyń Wiejskich „Zamkowe Wzgórze” w Zawieprzycach
9. Koło Gospodyń wiejskich „Ziółków” w Ziółkowie

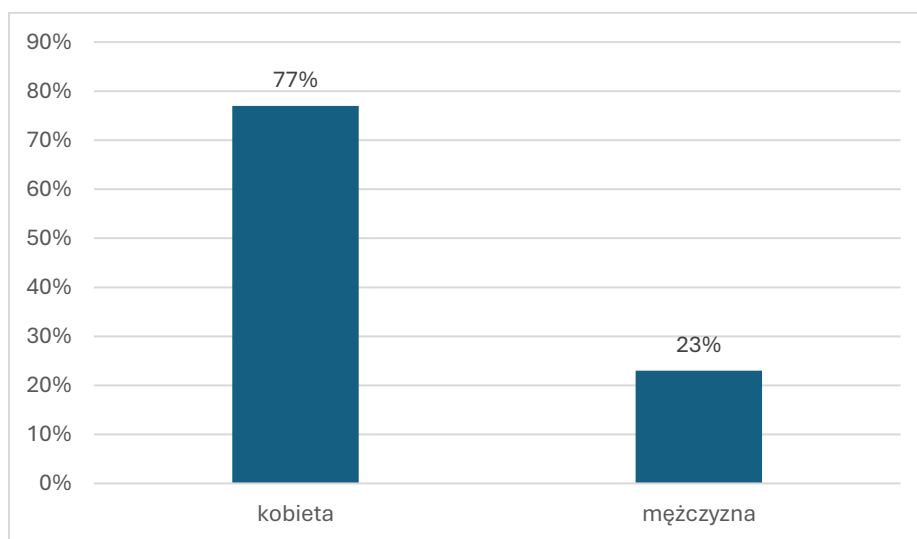
Organizacje i kluby sportowe z terenu Gminy:

1. LKS „Iskra” Spiczyn – sekcje: zapasy, piłka nożna, tenis stołowy.
2. „Wigor” Kijany – sekcje: lekkoatletyka, siatkówka, kajakarstwo, jeździectwo.
3. Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” w Jawidzu – sekcje: lekkoatletyka, tenis stołowy.
4. Uczniowski Klub Sportowy „Atak Spiczyn” sekcje: pływanie, siatkówka.
5. „GKS Sparta Spiczyn” – sekcje: piłka nożna

V. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

W badaniach ankietowych, które zostały udostępnione publicznie udział wzięło 210 osób dorosłych, które uzupełniły poprawnie całościowo kwestionariusz ankiety. Biorąc pod uwagę płeć badanych okazało się, że w większości były to kobiety (77%), tylko 23% stanowili mężczyźni.

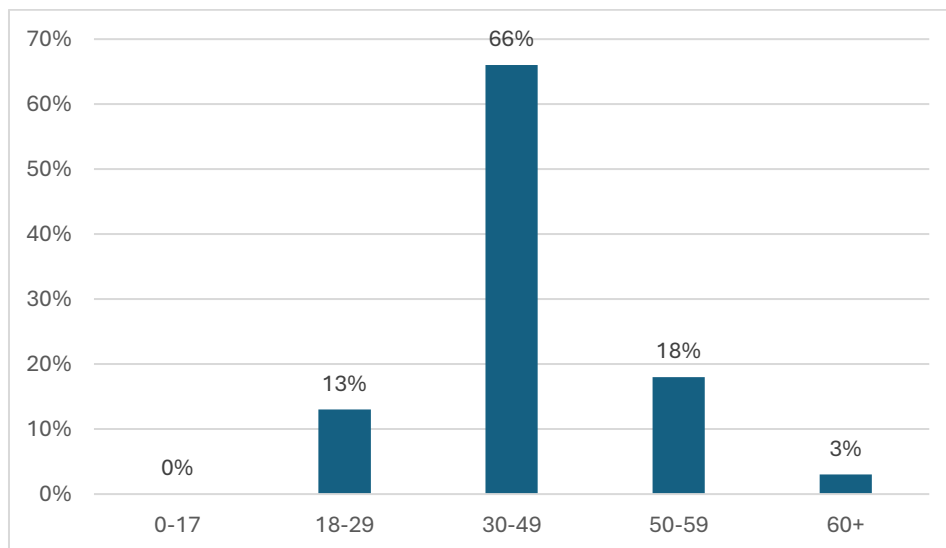
Wykres 1 Płeć badanych dorosłych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Spośród badanych największą grupę stanowiły osoby w wieku 30 – 49 lat – 66% badanych, a najmniej liczbą osoby 60 + oraz osoby niepełnoletnie.

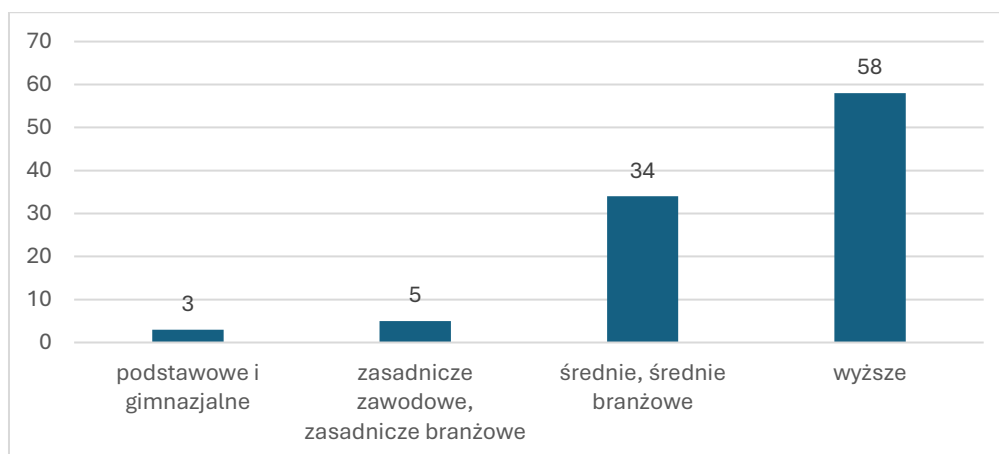
Wykres 2 Wiek badanych dorosłych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym elementem opisującym badanych respondentów było wykształcenie. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (58%), natomiast co trzeci kwestionariusz ankiety wypełnili respondenci z wykształceniem średnim (34%). 5% badanych posiada wykształcenie zawodowe lub zasadnicze zawodowe, a 3% mieszkańców zakończyło swoją edukację na poziomie gimnazjalnym i podstawowym.

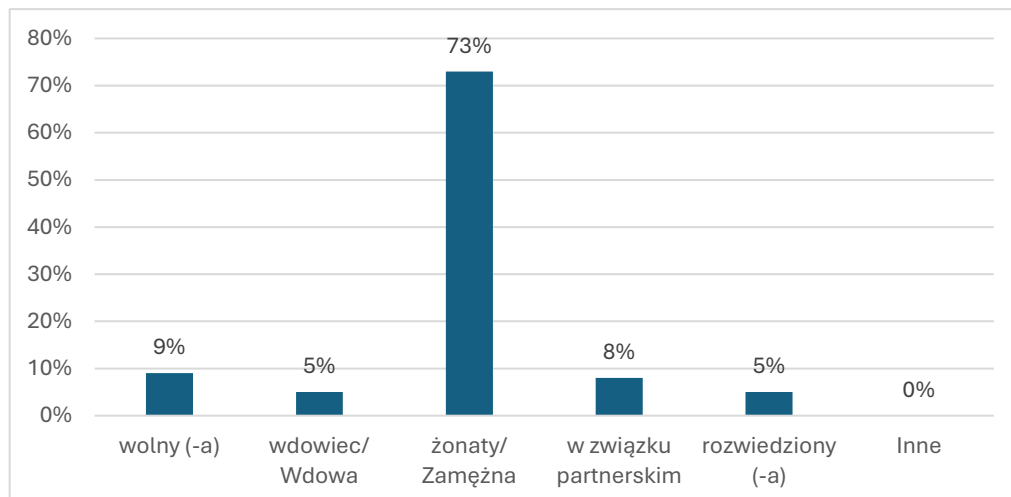
Wykres 3 Wykształcenie badanych dorosłych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/żonatych (73%), a 9 % stanowią osoby stanu wolnego. 5% to wdowiec/wdowa, a 8 % to osoby w związku partnerskim.

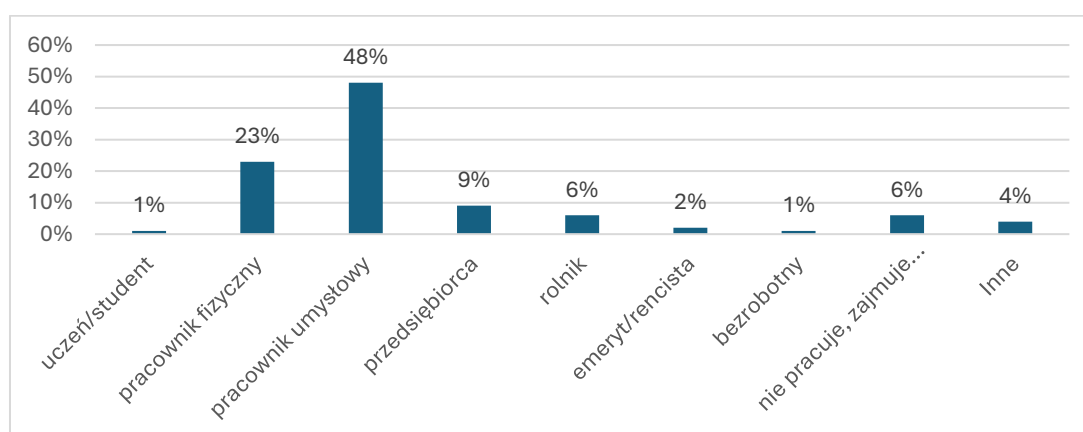
Wykres 4 Stan cywilny badanych dorosłych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Status zawodowy osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów osoby pracujące umysłowo (48%), prawie co czwarty badany (23 %) stanowią pracownicy fizyczni, a 9 % to przedsiębiorcy. Osoby nie pracujące, zajmujące się domem to 6%, rolnicy 6%. Najmniejszy udział w badaniu mają bezrobotni (1 %) oraz uczniowie/studenti (1%).

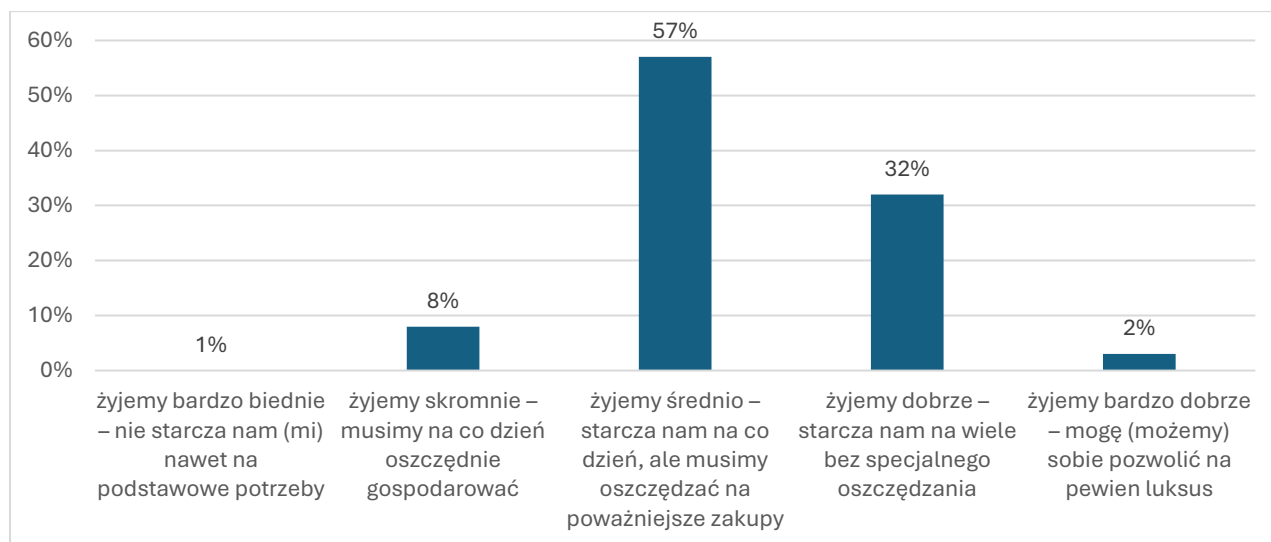
Wykres 5 Status zawodowy badanych dorosłych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6 Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

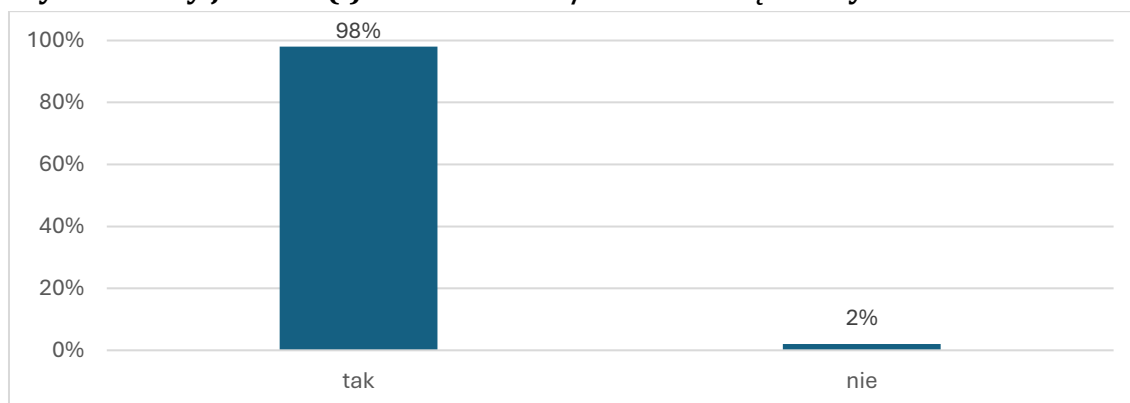
Z uzyskanych od respondentów informacji wynika, że największą grupę stanowią osoby, których gospodarowanie środkami finansowymi pozostaje na średnim poziomie - cyt. „starcza na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy”(57%). W dalszej kolejności wskazywano sytuację dobrą, taką charakteryzowało się 32% badanych oraz skromną, na tą wskazało 8%. Tylko 1 % badanych uznało, że ich sytuacja ekonomiczna na chwilę obecną jest bardzo trudna, ponieważ nie starcza nawet na podstawowe potrzeby.

Źródło: opracowanie własne

Informacja ogólne:

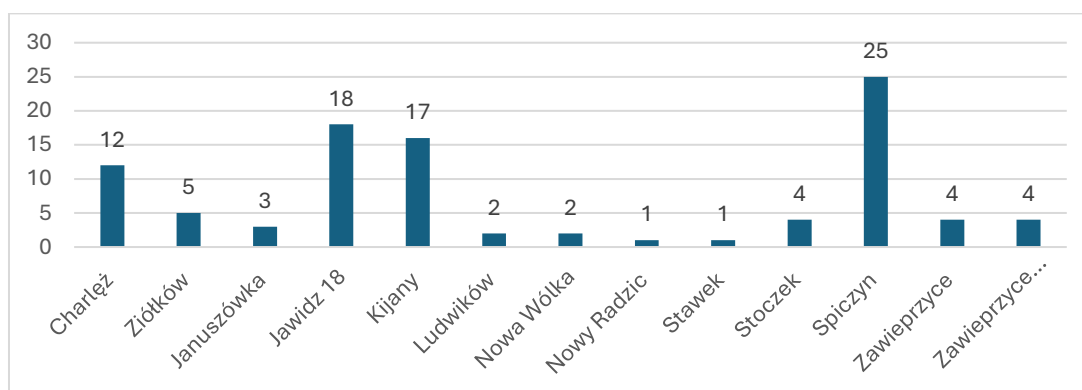
Pojęcie jakości życia ma oczywiście charakter subiektywny i każdy trochę inaczej ją rozumie. W kontekście miejsca zamieszkania jakość życia możemy zdefiniować jako odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu zaspokaja ono nasze różne potrzeby. Ich hierarchia dla każdego będzie nieco inna, ale podstawowy katalog jest w miarę zbliżony dla wszystkich – należą do niego kwestie dotyczące pracy, dostępności różnego rodzaju usług, możliwości wychowania i edukacji dzieci, spędzania czasu wolnego w tym oferty rekreacyjnej i kulturalnej oraz kontaktu z naturą, skomunikowania z lokalnymi centrami i tak dalej. Wypadkową tych wszystkich czynników możemy potraktować jako miarę jakości życia. W takim ujęciu satysfakcja z miejsca, w którym się mieszka, jest czynnikiem, który jesteśmy w stanie badać, jako że jest on w znacznym stopniu mierzalny. Poziom życia jest pojęciem, którym określa się, najogólniej biorąc, jakość warunków egzystencji w sensie stopnia zaspokojenia ważniejszych potrzeb, "urządzenia się", wygody i przyjemności życia. W tym ujęciu jest to synonim najszerzej pojętych warunków życia. Ta część badań wśród dorosłych mieszkańców Gminy Spiczyn dotyczyła tego właśnie obszaru, poznania poziomu życia mieszkańców i ich zadowolenia w tej sytuacji. Pod względem miejsca zamieszkania prawie wszyscy badani są mieszkańcami Spiczyna (98 %).

Wykres 7 Czy jest Pan(i) mieszkańcem/mieszkanką Gminy?

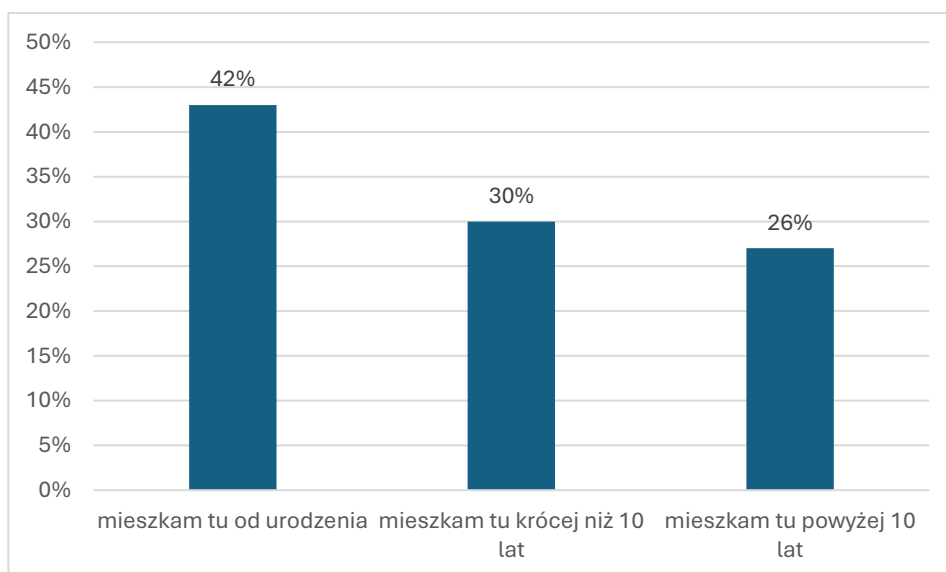
Źródło: opracowanie własne

Wykres 8 Jakiego Sołectwa Pan(i) mieszkańcem/mieszkanką?

Mieszkańcy Gminy wskazali także, w jakim zamieszkują Sołectwie:

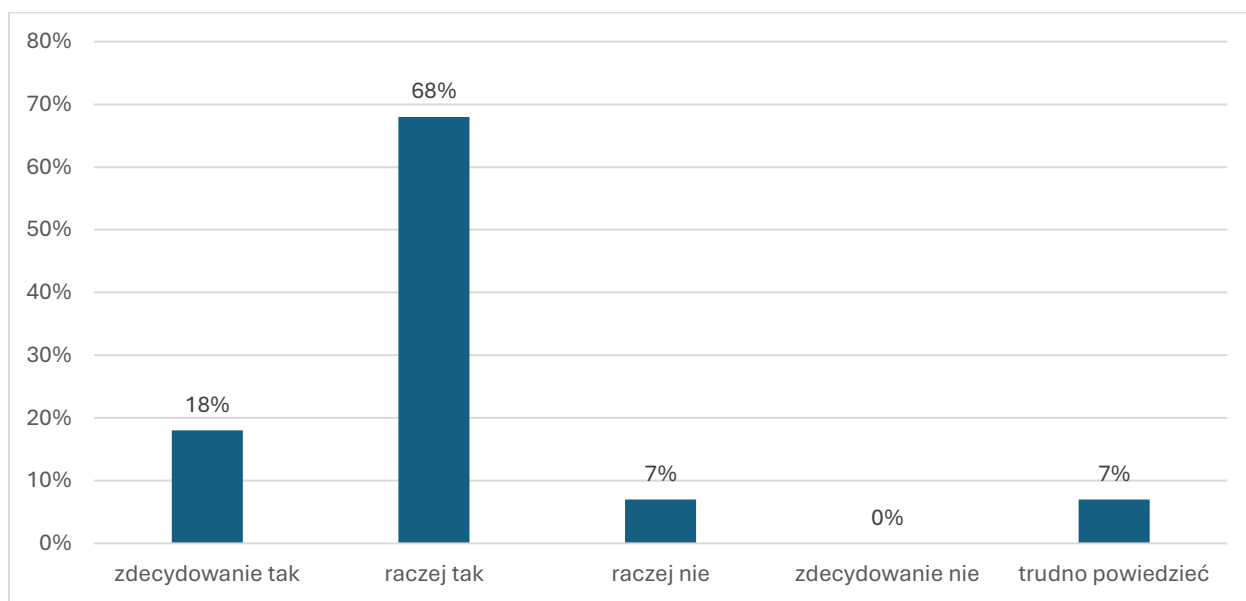
Zdecydowana większość badanych (42%) mieszka w Spiczynie od urodzenia, natomiast 30% respondentów mieszka dłużej niż 10 lat, a tylko 26% krócej niż 10 lat.

Wykres 9 Jeśli tak, to od jak dawna zamieszkuje Pan(i) gminę?

Źródło: opracowanie własne

Poproszono respondentów o ogólną ocenę poziomu życia w Gminie. Prawie dwie trzecie badanych (86%) stwierdziła, że Spiczyn zdecydowanie lub raczej jest dobrym miejscem do życia. 7% badanych, uważa że trudno powiedzieć i 7 % uznało, że Gmina nie jest dobrym miejscem do życia. Nikt nie wskazał zdecydowanie nie.

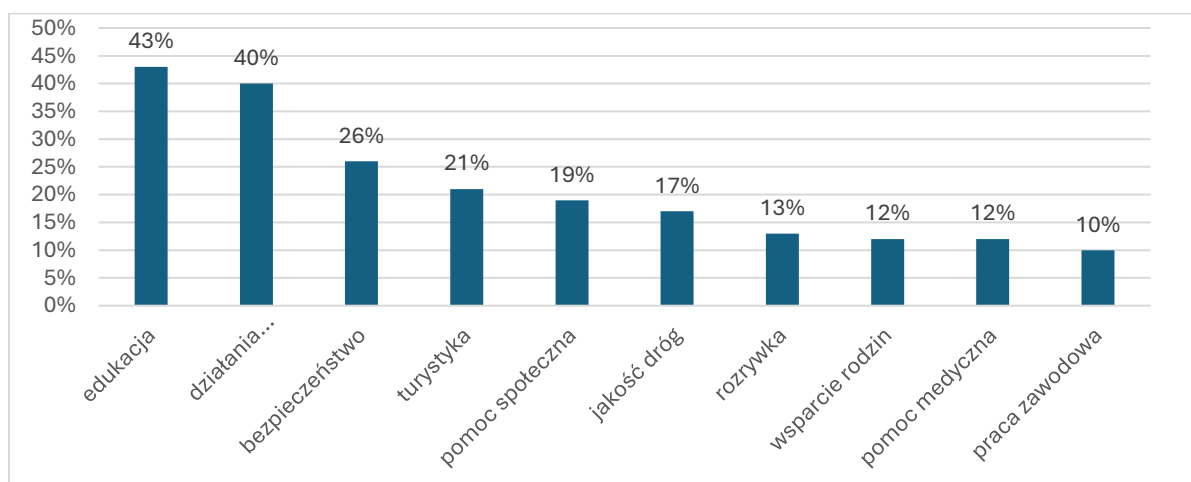
Wykres 10 Czy uważa Pan/Pani, że gmina jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne

Na zadane pytanie o zadowolenie z funkcjonowania poszczególnych elementów życia w Gminie 43% respondentów wskazało edukację, 40% działania kulturalne, bezpieczeństwo (26%). Najrzadziej wskazywana była praca zawodowa (10%) pomoc medyczna (12%).

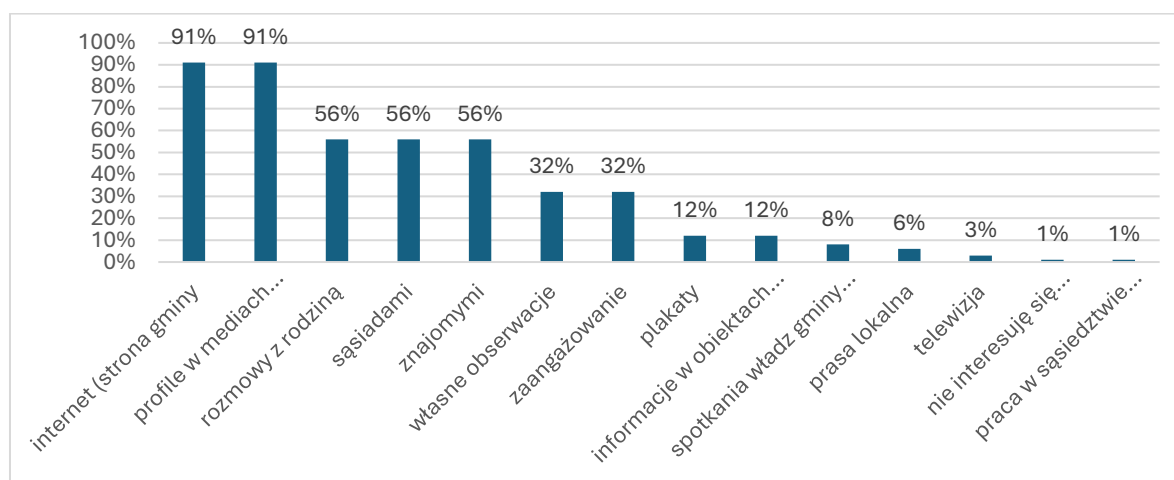
Wykres 11 Z jakich elementów funkcjonowania w Gminie jest Pan/i zadowolona

Źródło: opracowanie własne

Na zadane pytanie o źródła wiedzy na temat lokalnych spraw w Gminie, spośród badanych 91% badanych wskazało internet (strona gminna, profile w mediach społecznościowych), 56% rozmowy z rodziną, sąsiadami i znajomymi a 32% wskazało własne obserwacje i zaangażowanie. Najmniej badanych wskazało telewizję 3% i praca w sąsiedztwie gminy. 1% uczestników badań wskazał, że nie interesują się sprawami lokalnymi oraz .

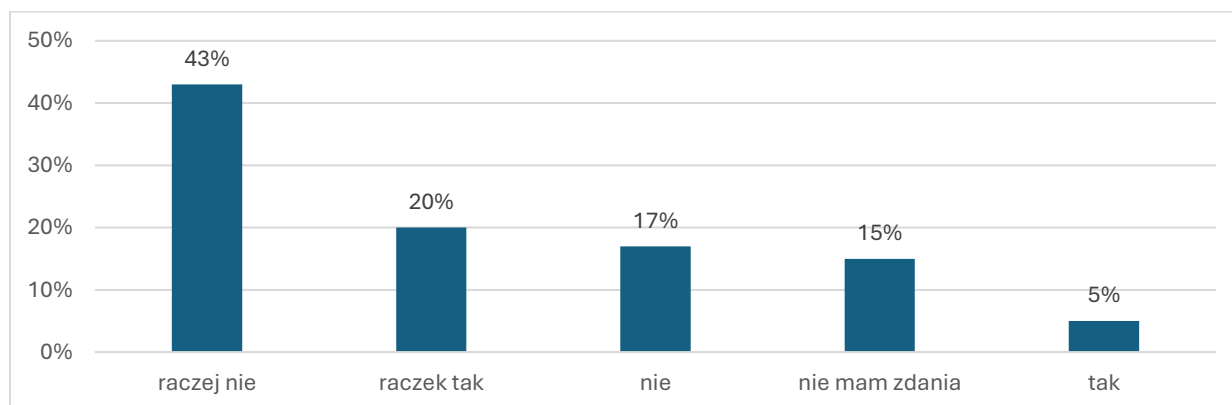
Wykres 12 Z jakich źródeł czerpie Pan/i wiedzę na temat spraw lokalnych w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

Natomiast na zadanie pytanie Czy Pan/Pani ma wpływ na przebieg spraw publicznych w Gminie 60% odpowiedziało negatywnie (43 % raczej nie, 17% nie). Pozytywnie odpowiedziało 25 % uczestników badania (20 % raczej tak, 5% tak). 15% badanych nie miało zdania.

Wykres 13 Czy uważa Pan/i, że ma wpływ na przebieg spraw publicznych w Gminie?

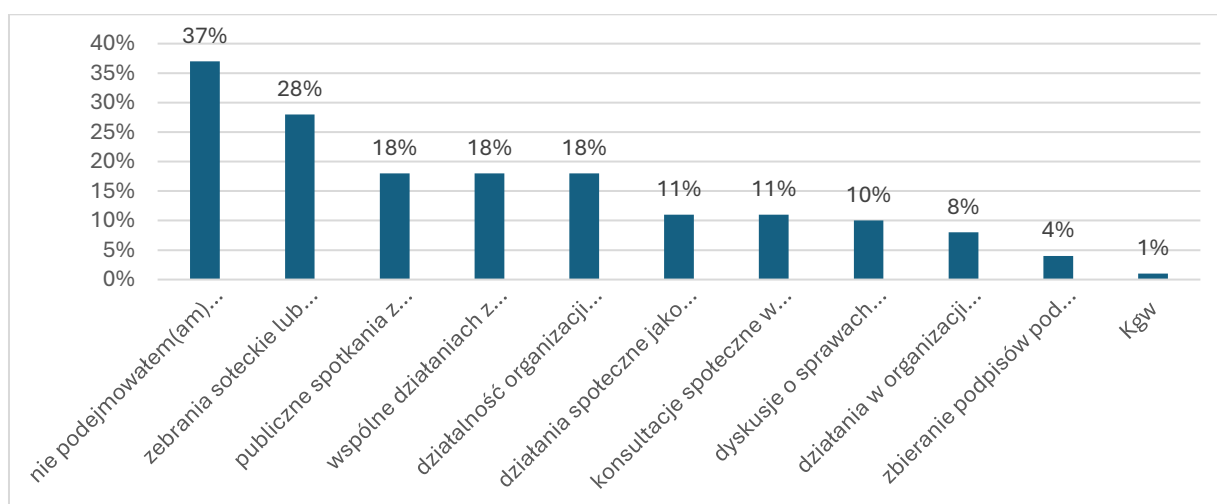

Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło aktywności lokalnych badanych. Na pytanie w jakich aktywnościach brał/a Pan/i udział w ostatnich 12 miesiącach 28 % badanych

odpowiedziało że w zebraniach sołeckich, a publiczne spotkania z przedstawicielami władz lokalnych wskazało, wspólne działaniach z sąsiadami i działalność organizacji pozarządowej wskazało po 18 % badanych. 37 % ogółu uczestników badania odpowiedziało, że nie podejmowało żadnego ze wskazanych aktywności.

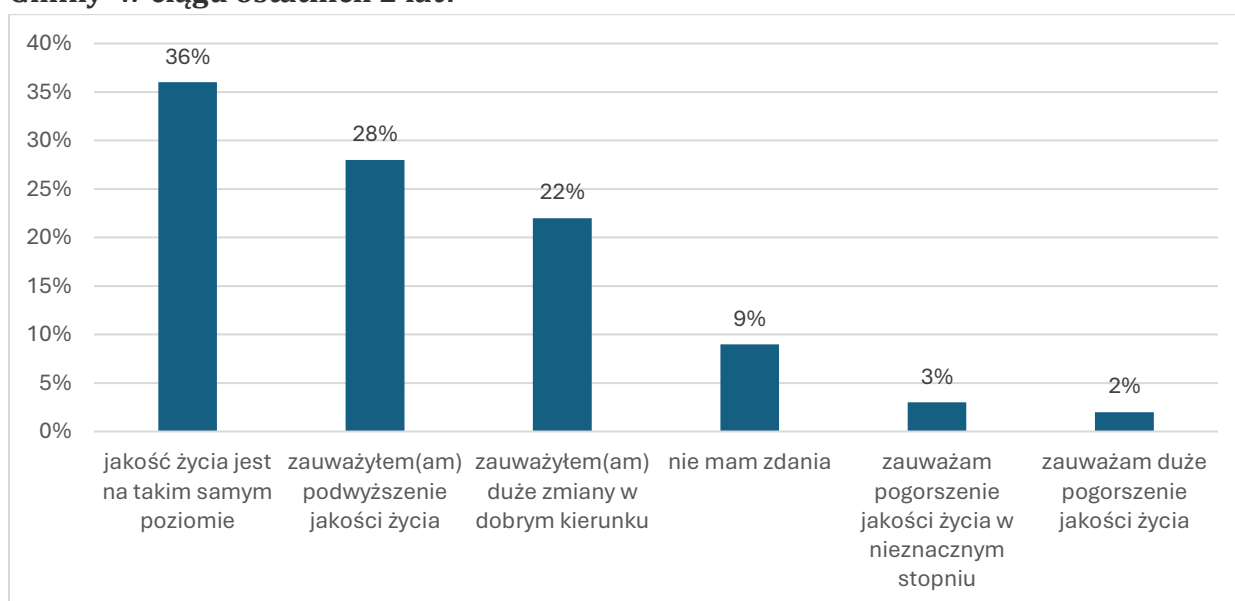
Wykres 14 W jakich aktywnościach lokalnych brał/a Pan/i udział w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Źródło: opracowanie własne

Następne pytanie dotyczyło obserwowanych zmian jakości życia w Gminie, w ostatnich 2 latach. Najwięcej 36 % wskazało, że jakość życia jest na takim samym poziomie. 28 % zauważyło podwyższenie jakości życia, ale nieznacznie, a 22 % badanych wskazało, że zauważyli podwyższenie jakości i życia i zmiany idące w dobrym kierunku.

Wykres 15 W jaki sposób ocenia Pan/i zmianę w zakresie jakości życia na terenie Gminy w ciągu ostatnich 2 lat?

Źródło: opracowanie własne

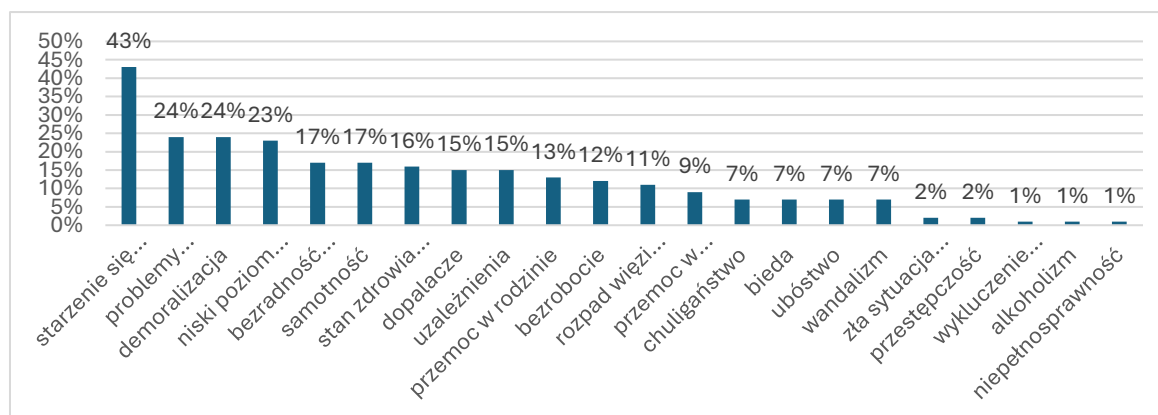
Problemy i Usługi Społeczne:

Ta część badań dorosłych mieszkańców Gminy Spiczyn dotyczy wiedzy na temat problemów i usług społecznych. Należy przypomnieć, usługi społeczne to wspólne działania o charakterze niematerialnym dedykowane osobom, rodzinom i społeczności lokalnej. Bazują na potencjale, wiedzy, doświadczeniu i zasobach środowiska lokalnego. Ich celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zaspakajanie ich aktualnych potrzeb. Oznaczają one działania z zakresu:

- ✓ polityki prorodzinnej,
- ✓ wspierania rodziny,
- ✓ systemu pieczy zastępczej,
- ✓ pomocy społecznej,
- ✓ promocji i ochrony zdrowia,
- ✓ wspierania osób niepełnosprawnych,
- ✓ edukacji publicznej,
- ✓ przeciwdziałania bezrobociu,
- ✓ kultury,
- ✓ kultury fizycznej i turystyki,
- ✓ pobudzania aktywności obywatelskiej,
- ✓ mieszkalnictwa,
- ✓ ochrony środowiska,
- ✓ reintegracji zawodowej i społecznej.

Pierwsze pytanie skierowane do badanych dotyczyło najważniejszych problemów społecznych w Gminie. Jako najważniejszy problem społeczny badani mieszkańcy wskazali starzenie się społeczeństwa (43%), problemy wychowawcze (24 %) demoralizację (24 %) oraz niski poziom aktywności społecznej (23 %). Najmniej badanych wskazało niepełnosprawność, alkoholizm oraz wykluczenie komunikacyjne po 1%.

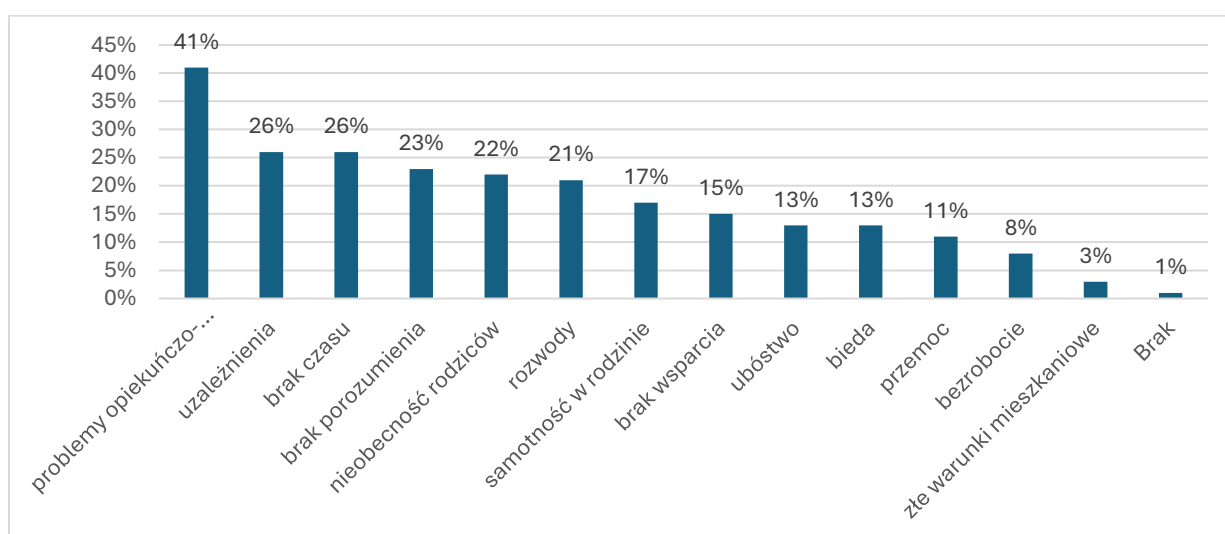
Wykres 16 Jakie są według Pana/i najważniejsze problemy społeczne Gminy?

Źródło: opracowanie własne

W dalszej części poproszono o określenie zapotrzebowania w Gminie Spiczyn dla kluczowych grup społecznych tj. rodziny, osób starszych, osób z niepełnosprawnością oraz dzieci i młodzieży. Na takie pytanie: Jakiej Pana/i zdaniem najczęstsze problemy rodzin w Gminie?, pytani wskazali: problemy opiekuńczo-wychowawcze (41%), uzależnienia (26%), brak czasu (26%). Najrzadziej wskazywali inne molestowanie seksualne (0%), złe warunki mieszkaniowe (3%) i bezrobocie (8%).

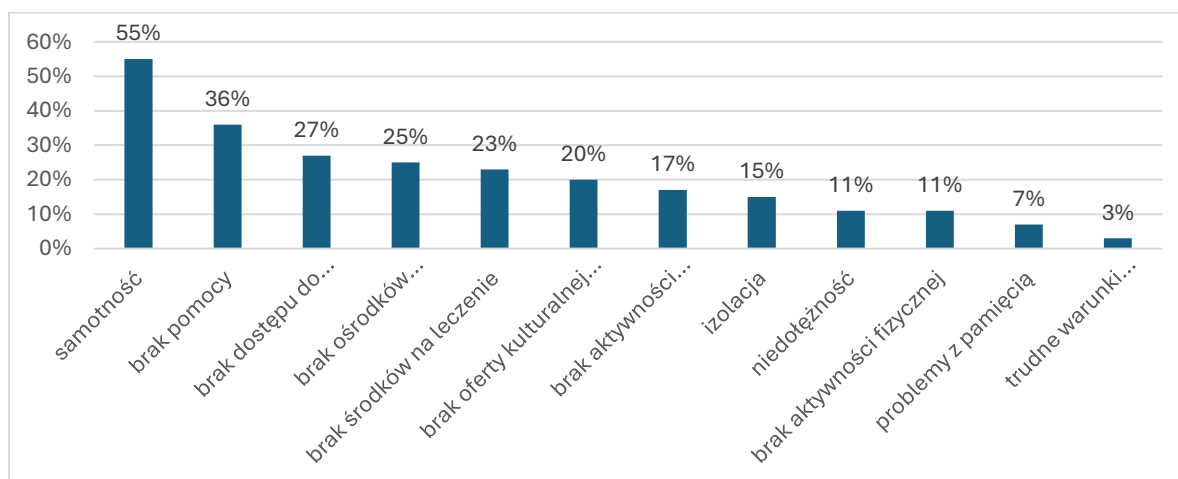
Wykres 17 Jakiej Pana/i zdaniem najczęstsze problemy rodzin w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

Następnie pytanie dotyczyło najczęstszych problemów społecznych osób starszych. W tym wypadku badani wskazali samotność (55%), brak pomocy i wsparcia (36%), brak dostępu do rehabilitacji (27%), brak środków na leczenie (25%). Nikt z badanych nie wskazał chorób psychicznych (0%) i chorób somatycznych (0%).

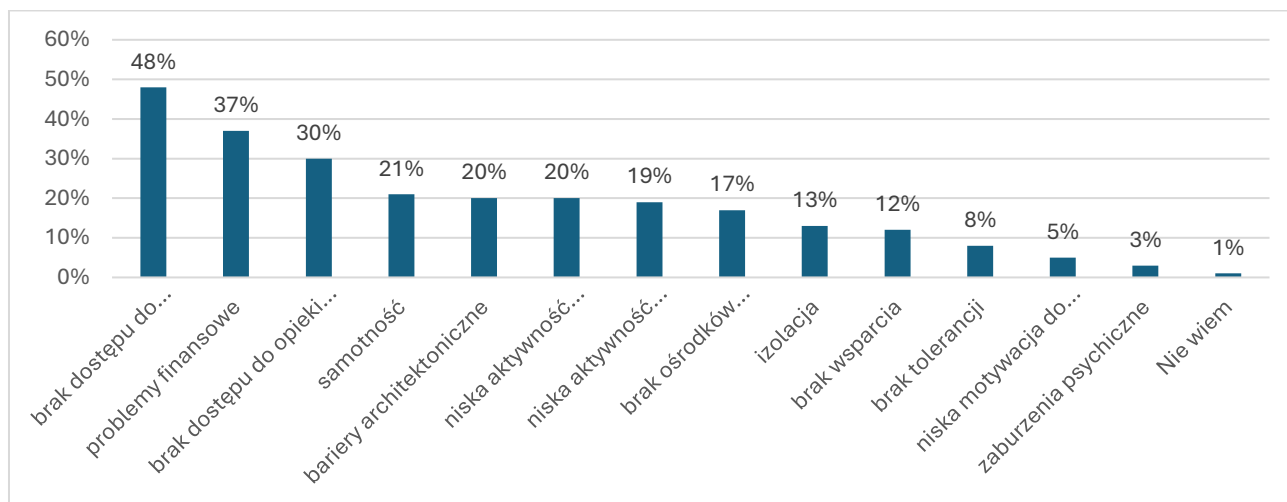
Wykres 18 Jakiej Pana/i zdaniem najczęstsze problemy osób starszych w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

Natomiast, w odpowiedzi na pytanie dotyczące najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami, badani wskazali: brak dostępu do rehabilitacji (48%), problemy finansowe (37 %) i brak dostępu do opieki zdrowotnej. Najmniej odpowiedzi dotyczyło zaburzeń psychicznych (3%), niskiej motywacji do samodzielności (5%) oraz braku tolerancji (8%).

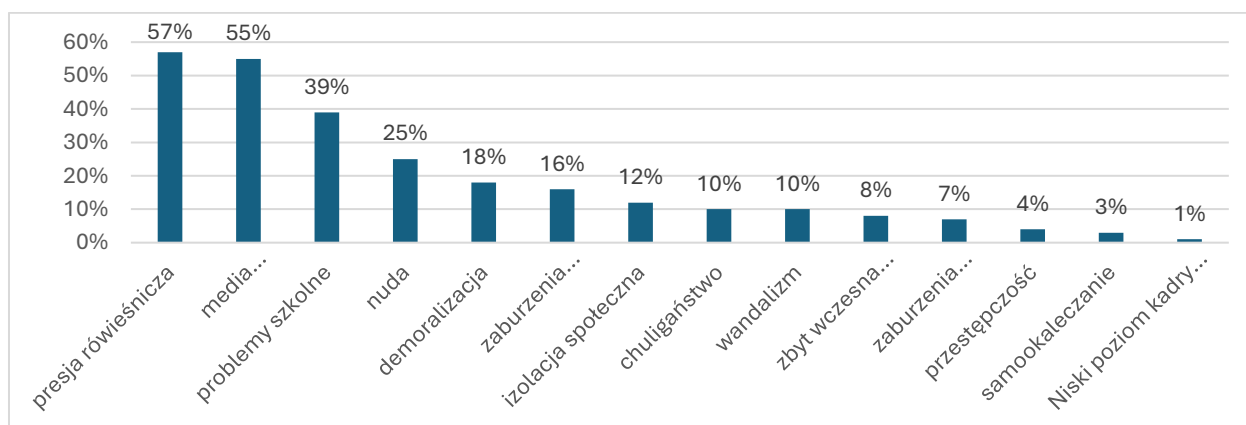
Wykres 19 Jakie są Pana/i zdaniem najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu dotyczącym problemów społecznych dzieci i młodzieży, jako najczęściej występujące, wskazano presję rówieśniczą (57%) oraz media społecznościowe (55%), problemy szkolne (39%). Natomiast najrzadziej wskazywano niski poziom kadry pedagogicznej w szkołach (1%), samookaleczenie (3%), przestępczość (4%). Nikt z pytanych nie wskazał wykorzystywania seksualnego i samobójstw (0 %).

Wykres 20 Jakie są Pana/i zdaniem najczęstsze problemy dzieci i młodzieży w Gminie?

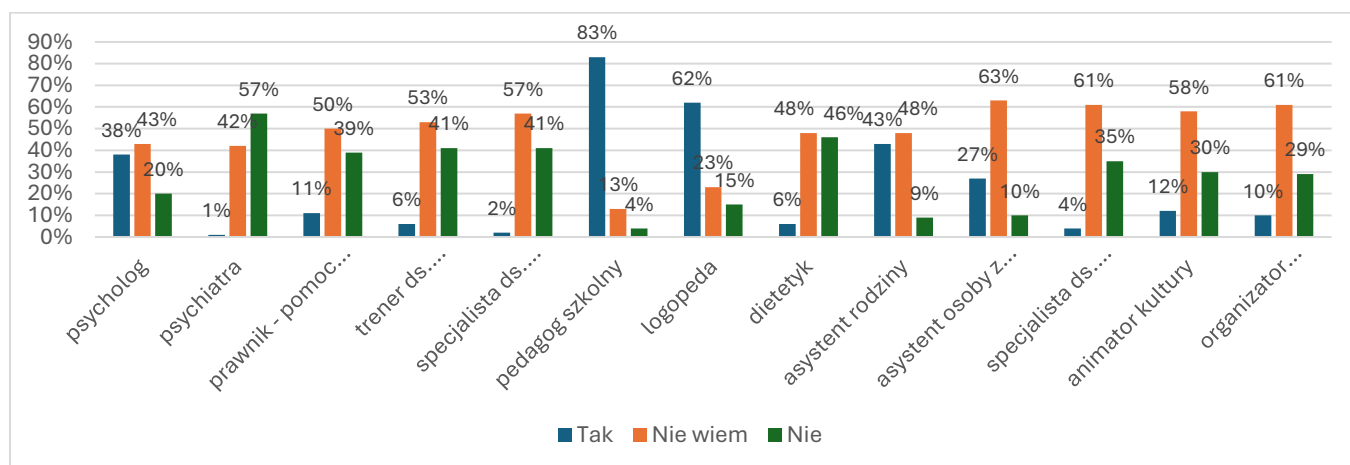

Źródło: opracowanie własne

Dostępność usług społecznych:

Kolejna seria pytań dotyczyła dostępności usług społecznych w Gminie. Na pytanie o dostęp do specjalistów na terenie gminy pedagoga szkolnego wskazało (83 %), logopedę (62%), asystenta rodziny (43%). Natomiast jako niemniej dostępnych wskazano psychiatrę (1%), specjalistę ds. poradnictwa obywatelskiego (2%), trenera ds. finansowych (6%) oraz dietetyk (6%).

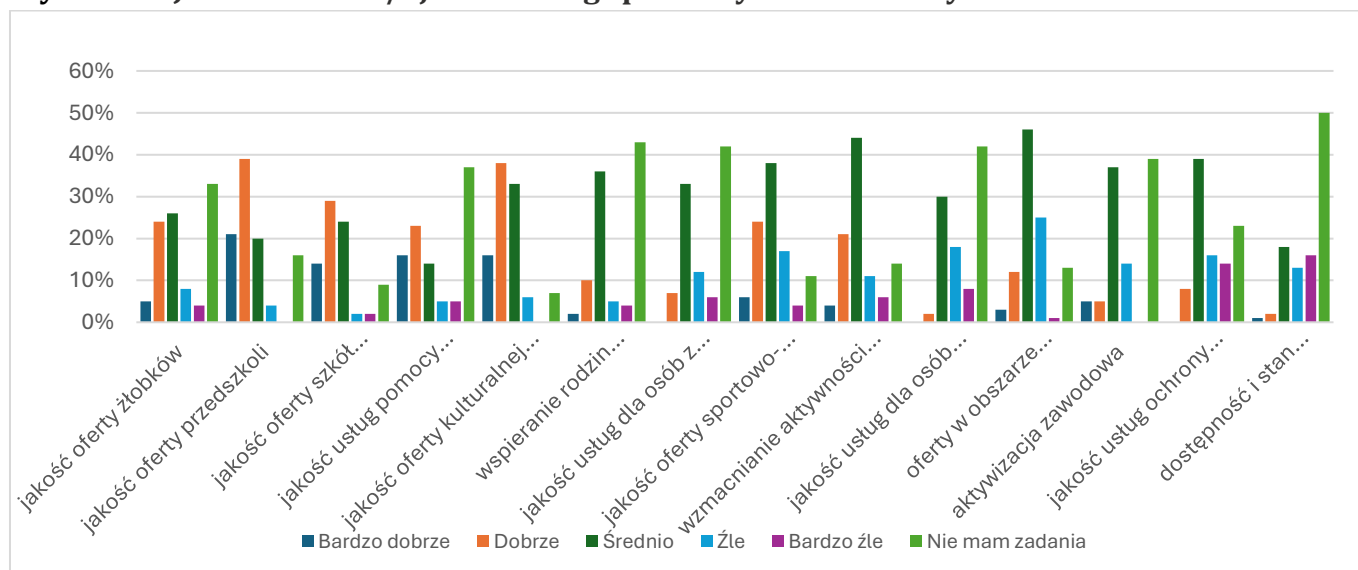
Wykres 21 Z pomocy jakich specjalistów można skorzystać w Gminie ?

Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło oceny jakości usług społecznych. Badani najwyżej oceniają jakość oferty szkół podstawowych 62 % (bardzo dobrze 19 % i dobrze 43%), jakość usług oferowanych przez gminny ośrodek pomocy społecznej 61% (bardzo dobrze 20 % i dobrze 41%) oraz jakość oferty kulturalnej 44 % (bardzo dobrze 8 % i dobrze 36%). Najgorzej oceniono dostępność i stan mieszkań komunalnych 7 % (bardzo dobrze 5 % i dobrze 2%).

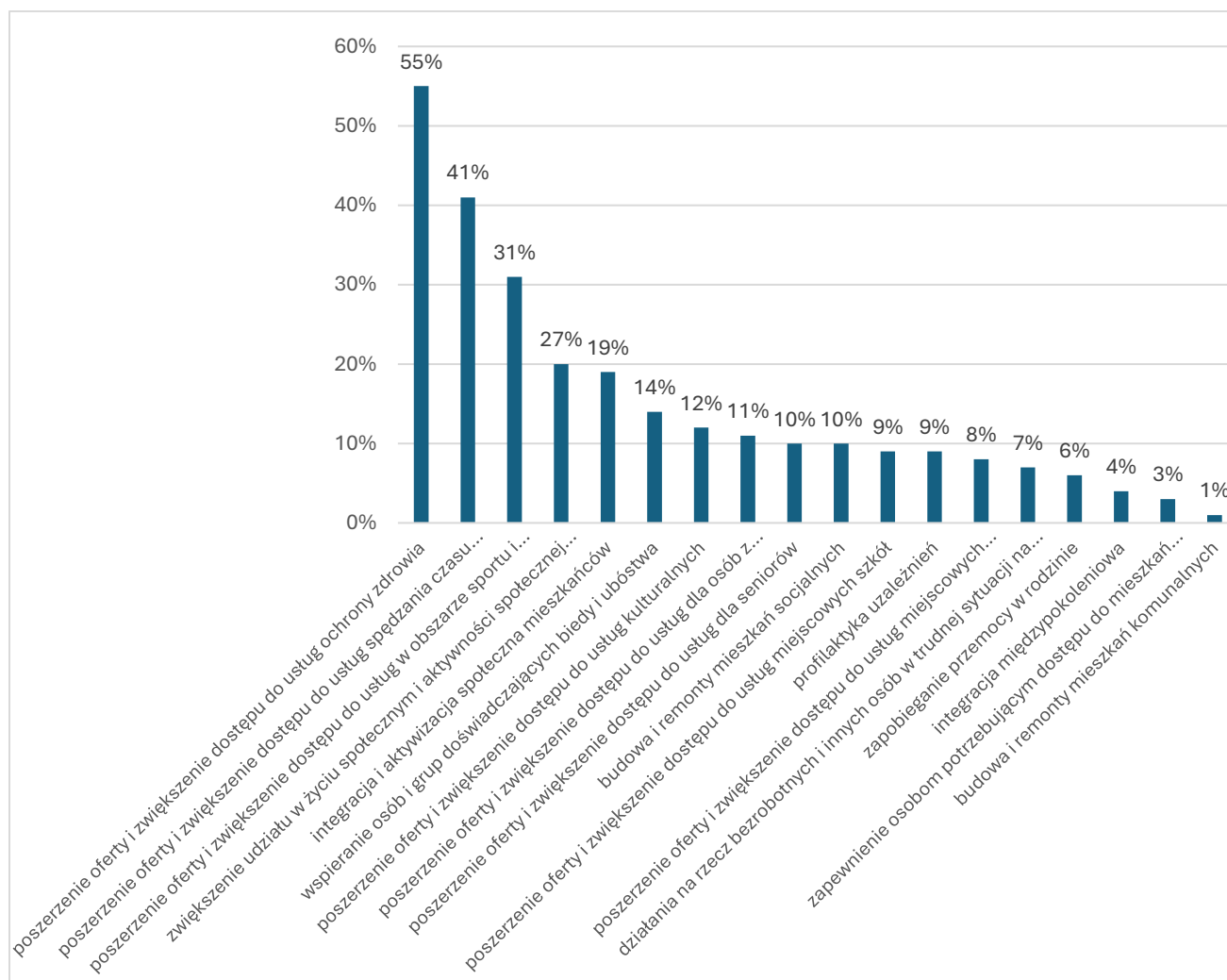
Wykres 22 Jak ocenia Pan/i jakość usług społecznych świadczonych w Gminie?

Źródło: opracowanie własne

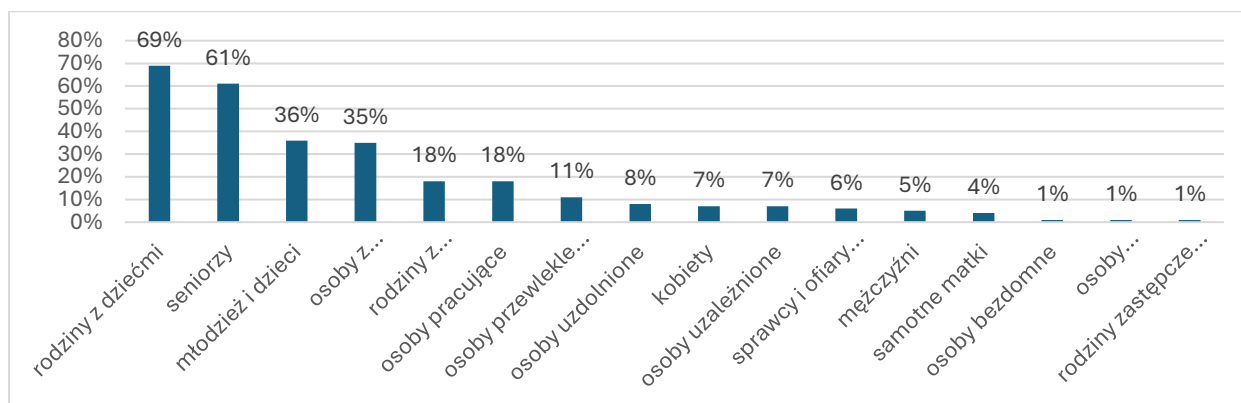
W kolejnym pytaniu zapytano mieszkańców Gminy o zakres usług społecznych na jaki jest zapotrzebowania na terenie Spiczyna. Badani wskazali przede wszystkim poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia (55%), poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług spędzania czasu wolnego (41%), poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług w obszarze sportu i rekreacji (31%) oraz zwiększenie udziału w życiu społecznym i aktywności społecznej mieszkańców (27%). Najmniej wsparcie w zakresie mieszkalnictwa (łącznie 4%). Brak odpowiedzi dotyczyło wsparcia imigrantów.

Wykres 23 Na jakie działania z zakresu usług społecznych Pana/i zdaniem jest zapotrzebowanie na terenie Gminy?

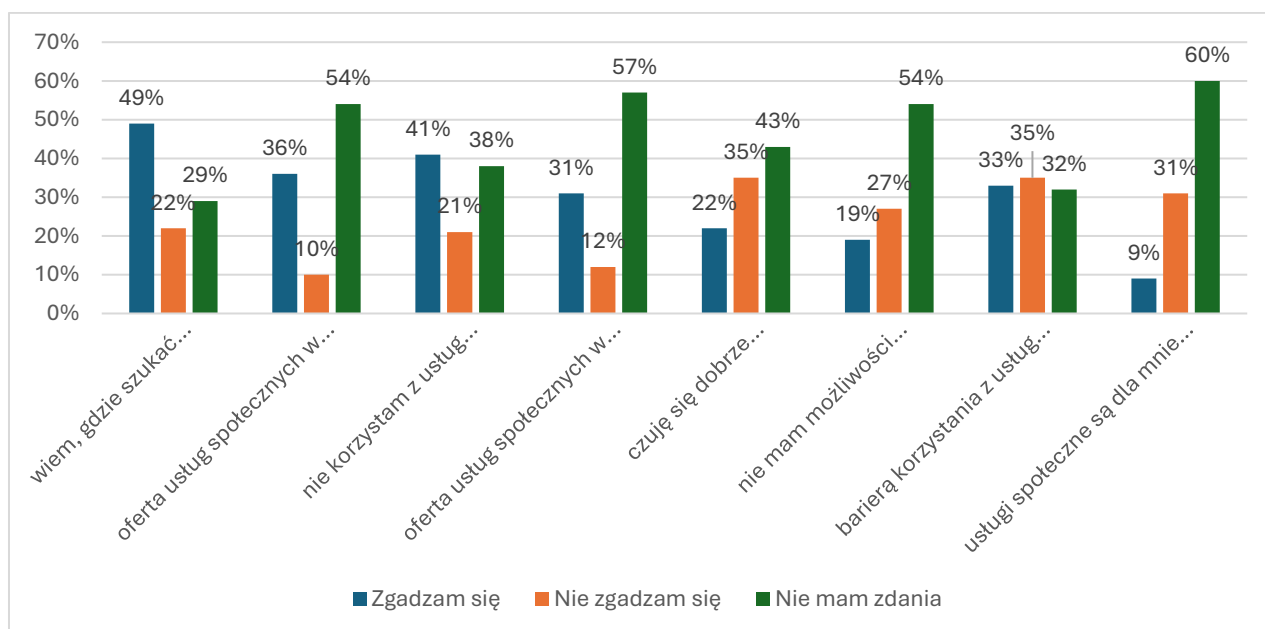
Źródło: opracowanie własne

Na pytanie dotyczące odbiorców do których powinny być skierowane usługi społeczne uczestnicy wskazali rodziny z dziećmi (69%), seniorów (61%), młodzież i dzieci (36%) oraz osoby z niepełnosprawnościami (35%).

Wykres 24 Do jakich grup mieszkańców powinny być kierowane usługi społeczne ?

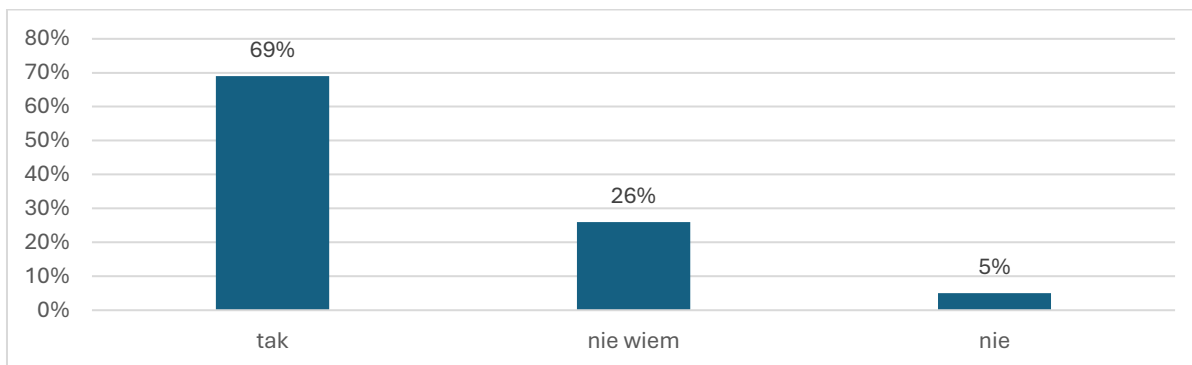
Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie polegało na odniesieniu się badanych do kilku stwierdzeń dotyczących usług społecznych świadczonych na terenie Gminy Spiczyn. I tak 49 % mieszkańców potwierdziło, że wie, gdzie szukać informacji na temat oferty usług społecznych, odmiennego zdania było 22%. 41 % badanych stwierdziło, że nie korzysta z usług społecznych oferowanych na terenie Gminy, a 36 % badanych potwierdziło fakt, że oferta usług społecznych w gminie jest zbyt uboga.

Wykres 25 Proszę odnieść się do następujących stwierdzeń dotyczących usług społecznych w Gminie:

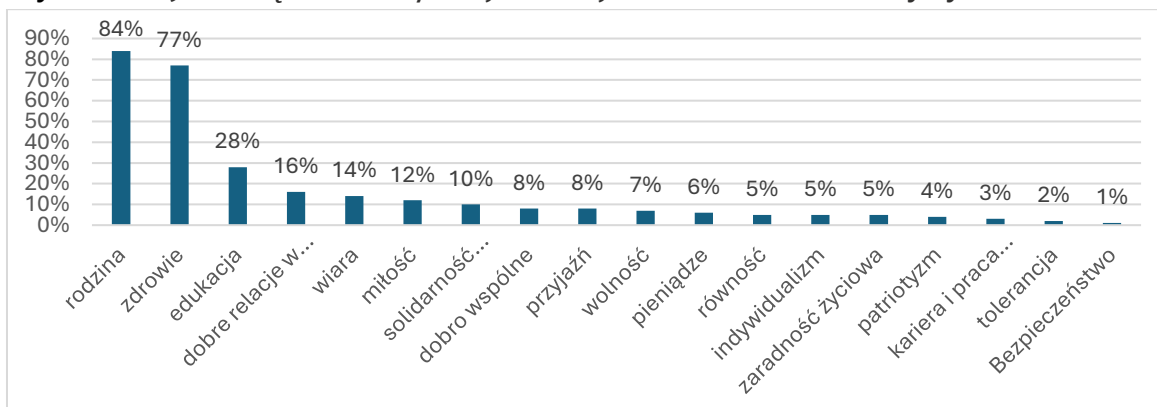
Źródło: opracowanie własne

Pytanie 26 dotyczyło przyszłości badanych. Na pytanie czy badani wiążą swoją przyszłość z Gminą Spiczyn (69 %) mieszkańców odpowiedziało tak, 5 % nie wiąże swojej przyszłości z gminą Spiczyn a 26 nie ma zdania na ten temat.

Wykres 26 Czy wiąże Pan/i swoją przyszłość z Gminą?

Źródło: opracowanie własne

Ostatnie pytanie dotyczyło najważniejszych wartości w życiu badanych. Spośród badanych 84 % wskazało rodzinę, 77 % zdrowie. Najmniej bezpieczeństwo (1%), tolerancję (2%) oraz karierę i pracę zawodową (3%).

Wykres 27 Jakie są dla Pana/i najważniejsze wartości lub sfery życia?

Źródło: opracowanie własne

Badania jakościowe**INDYWIDUALNE WYWIADY POGŁĘBIONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY**

Analiza wyników badań jakościowych w pierwszej części odnosi się do interpretacji wyników badania wykonanego metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy. W badaniu udział wzięło 10 osób. Wypowiedzi uczestników badania przedstawione zostały w podziale na dwa obszary problemowe: *Aktywność społeczna mieszkańców Gminy* oraz *Potrzeby społeczne i oczekiwania mieszkańców Gminy*.

W analizie pierwszego obszaru uwzględniono następujące pytania z wywiadu:

1. Jak oceniana jest ogólnie aktywność społeczną mieszkańców Gminy?

2. W jaki sposób mieszkańcy włączają się w działania organizowane na terenie Gminy?
3. Jakie są dobre praktyki działań społecznych, zaangażowania mieszkańców na rzecz innych w Gminie?
4. Które grupy społeczne w Gminie powinny zostać objęte szczególnym wsparciem w zakresie aktywizowania, zwiększenia udziału w życiu społecznym?
5. Jakie działania należy podjąć, aby zwiększyć udział mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnej?

Natomiast w analizie obszaru drugiego: Potrzeby społeczne i oczekiwania mieszkańców Gminy uwzględniono następujące pytania:

1. Jakie potrzeby społeczne występują obecnie w Gminie?
2. Jakie usługi społeczne powinny być realizowane na terenie gminy?
3. Na ile obecny stan zaspokojenia usług społecznych jest wystarczający w stosunku do obecnych potrzeb społecznych w Gminie?
4. Jakie są oczekiwania potencjalnych odbiorców usług społecznych w odniesieniu do instytucji świadczących takie usługi?

W wywiadzie wzięło udział 10 osób, będących przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, mieszkańcami, beneficjentami usług, przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2025 r. poz. 1338 ze zm.), działającymi na terenie gminy.

Wszyscy uczestnicy indywidualnych wywiadów pogłębionych stwierdzili, iż gmina Spiczyn jest dobrym miejscem do życia, mieszkania. Mimo pewnych trudności, braków respondentów są zadowoleni z zamieszkiwania w gminie i raczej nie planują zmiany miejsca zamieszkania (9 na 10 osób).

Problemy społeczne w gminie

Respondenci wskazali głównie na problemy związane z:

1. Brak miejsc spotkań dla młodzieży – organizacja czasu wolnego,
2. Ucieczka młodzieży do większych miejscowości,
3. Zdecydowanie za mało miejsc pracy,
4. Starzejące się społeczeństwo,
5. Niewystarczające wsparcie asystenckie i usługowe dla Seniorów i OzN
6. Niedostatecznie rozwinięte specjalistyczne wsparcie poradnicze .

Respondenci zwrócili szczególną uwagę na problemy młodzieży z terenu gminy Spiczyn. Często opuszczają gminę uważając, iż oferta edukacyjna oraz spędzania czasu wolnego nie jest wystarczająca i dostosowana do ich potrzeb. Respondenci (zarówno FGI, jak i IDI) są zgodni, iż zdecydowanie w gminie brakuje miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać, rozwijać swoje zainteresowania, spędzać czas wolny.

Mieszkańcy zwracają uwagę na niedostateczne wsparcie dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów:

1. Brak dziennego domu opieki – osoby starsze i ich rodziny nie mają dostępu do profesjonalnych usług wsparcia w czynnościach dnia codziennego i rehabilitacji.
2. Ograniczony dostęp do opieki wytchnieniowej i wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami – osoby zajmujące się ciężko chorymi członkami rodziny nie mają możliwości odpoczynku i wsparcia psychologicznego.
3. Problemy z transportem i mobilnością – niska częstotliwość przejazdów autobusu oraz odległość od przystanku, brak rozwiązań transportowych typu „door-to-door” dla osób z ograniczoną mobilnością.
4. Brak miejsc edukacyjnych i terapeutycznych dla dzieci z niepełnosprawnościami.
5. Brak ośrodka wsparcia poradnictwa specjalistycznego” prawnego, obywatelskiego, psychologicznego czy terapeutycznego.

ANALIZA DANYCH UZYSKANYCH W TRAKCIE WYWIADÓW GRUPOWYCH (FGI)

W trzeciej części badań jakościowych przeprowadzono grupowe wywiady z kluczowymi grupami odbiorców usług społecznych. Poproszone te grupy o ocenę skali potrzeb, odniesienie do sytuacji problemowych i potrzeb społecznych oraz wskazanie potencjalnego realizatora usług społecznych. Do grupy respondentów uczestniczących w wywiadach (FGI) zaproszono przedstawicieli seniorów, osób z niepełnosprawnościami, i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych KGW).

W oparciu o wypowiedzi mieszkańców zebrane podczas wywiadów i FGI można wyróżnić szereg kluczowych wyzwań, które wpływają na jakość życia w gminie.

Problemy te dotyczą:

1. wsparcia dla rodzin,
2. opieki zdrowotnej ,
3. wsparcia opiekuńczego dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością,
4. aktywizacji i integracji społecznej (seniorów i pokolenia „średniego”),
5. dostępności zajęć dla dzieci i młodzieży,
6. transportu publicznego na terenie Gminy.

Wzrost liczby osób starszych w gminie powoduje, że opieka nad seniorami staje się coraz trudniejsza. Brakuje rodzin wielopokoleniowych, a młodsze pokolenia często wyjeżdżają do miast, pozostawiając starszych członków rodziny samych. Wiele osób starszych nie ma nikogo, kto pomógłby im w codziennych sprawach, takich jak zakupy czy wizyty u lekarza. Dodatkowym problemem jest brak udogodnień dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, co powoduje ich wykluczenie społeczne i ograniczoną

mobilność. Niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna na terenie Gminy jest jednym z najczęściej podnoszonych problemów przez mieszkańców.

Uczestnicy badania zauważają, że istnieje problem z dostępnością miejsc do spędzania wolnego czasu oraz równością w dostępie do zajęć dodatkowych. W wielu miejscowościach nie ma boisk ani przestrzeni rekreacyjnych, przez co dzieci i młodzież gromadzą się pod sklepami lub na przystankach, co zwiększa ryzyko negatywnych zachowań.

VI. ANALIZA SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych i jest wykorzystywana do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji, na podstawie których możliwe jest wytyczenie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne; • bliskość dużych ośrodków miejskich w okolicy; • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów w Gminie; • współpraca instytucji oświatowych i kulturalnych z instytucjami samorządu gminnego; • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych; • wykwalifikowana kadra GOPS i profesjonalne przygotowanie do pracy z i osobami wymagającymi wsparcia; • bardzo dobra infrastruktura szkolna; • funkcjonowanie Gminnego Punktu Konsultacyjno- Psychologicznego ds. Uzależnień i Profilaktyki wraz z 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności komunikacyjne; • dojrzała struktura ludności na terenie gminy; • brak placówek wsparcia dziennego, świetlic; • słaba organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; • wskazywanie przez mieszkańców na problemy w zakresie bezrobocia; • trudności ze znalezieniem pracy w miejscu zamieszkania; • obecność problemu niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym; • bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych; • wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki

<p>dostępnością specjalisty psychoterapii uzależnień;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej; • odpowiedzialna postawa sprzedawców wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim • niska popularność narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży; • dostępność wsparcia Policji; • dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną; • dobre warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo – ruchowych. 	<p>i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w Gminie, zwłaszcza obejmującej ochronę zdrowia psychicznego; • problem spożywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej; • niska aktywność społeczna mieszkańców;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych; • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych; • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej; • działalność mieszkańców w stowarzyszeniach; • rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców; • promocja Gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy; • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> • duże bezrobocie nierejestrowane; • duża ilość osób zatrudniona w sektorze rolniczym; • migracja zarobkowa młodych wykształconych osób do większych miast i za granicę; • starzenie się społeczeństwa; • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych; • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych, wymagających opieki; • brak wystarczających zasobów na lokale socjalne; • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy;

<p>sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą;</p> <ul style="list-style-type: none"> organizowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, podejmowanie wspólnych inicjatyw i działań; 	<ul style="list-style-type: none"> niekorzystne wzorce zachowań (przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów; wzrost dostępności subst. psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień; występowanie zjawiska bezradności i uzależnienia oraz wyuczonej zależności od pomocy społecznej;
---	---

Przeprowadzona powyżej syntetyczna analiza SWOT wskazuje na występowanie problemów w sferze społecznej. Zdiagnozowane deficyty ujawniają się w różnych obszarach i dotyczą zarówno niedostatków ekonomicznych, jak i problemów zależnych od tzw. czynników miękkich (społecznych). Jednocześnie jednak Gmina Spiczyn posiada zauważalny potencjał, który właściwie wykorzystany może przesądzić o rozwoju sfery społecznej w przyszłości. W rezultacie wskazanym jest prowadzenie aktywnej strategii koncentrującej się na wsparciu potencjałów, przy jednoczesnym wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Przeprowadzając analizę strategiczną w oparciu o przyjętą metodę SWOT można przyjąć następujące wnioski:

- wśród atutów największy wpływ ma potencjał kadrowy oraz finansowy w aspekcie środków zewnętrznych wspomagających realizację zadań własnych gminy,
- najsłabszą stroną stanowi czynnik demograficzny, co pokazała diagnoza problemów społecznych wskazująca na aspekt starzenia się społeczeństwa. Automatycznie słabą stroną stanowi czynnik dotyczący niskiej aktywności społeczności lokalnej do tworzenia grup samopomocowych. Można zatem na tym etapie przyjąć tezę, że samo instytucjonalne wsparcie osób zależnych może w przyszłości nie wystarczyć, bez wsparcia oddolnego, również w aspekcie więzi rodzinnych i wypełnianiu przez nie funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- w wymiarze zewnętrznym można zaobserwować, że największą szansą dla gminy jest potencjał kadry instytucji pomocowych, która to także w oparciu o diagnozę potrzeb będzie w stanie dopasować i wdrożyć programy pomocowe dla każdej z grup świadczeniobiorców,
- największym zagrożeniem dla rozwoju, rozwiązywania problemów społecznych i poprawy jakości życia stanowi wzrastająca liczba mieszkańców z różnymi problemami, co pokazała także diagnoza w aspekcie wzrostu kryzysu rodzin, uzależnień, nawykowej niezradności życiowej, chorób psychicznych i wzrastającej liczby osób zależnych.

VII. MISJA I CELE STRATEGII

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Spiczyn jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Spiczyn pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2026 – 2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań. Określenie misji strategicznej to istotny krok w zakresie formułowania obszarów strategicznych. Misja polityki społecznej wskazuje docelowy stan, do którego zmierzają wszystkie podejmowane działania w obszarze polityki społecznej w Gminie Spiczyn. Można założyć, iż misja polityki społecznej wyznacza generalny cel jej istnienia poprzez określone zadania szczegółowe i brzmi następująco:

„POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA NA TERENIE GMINY SPICZYN POPRZEZ ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ ZAPOBIEGANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ I WZMACNIANIE LOKALNEJ WSPÓLNOTY”.

1. Cele strategiczne i operacyjne.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Spiczyn w na lata 2026 - 2030 opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ekonomicznemu poprzez organizację czasu wolnego seniorom.

1) **CEL OPERACYJNY:** Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych;
- Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;

- Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w działalności sportowej i kulturalnej Gminy;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych, seniorów i przewlekle chorych;
- ✓ liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z usługami w zakresie korzystania z turystyki rekreacji, kultury, sportu dla osób niepełnosprawnych i seniorów;
- ✓ liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z likwidacją barier w zakresie mieszkalnictwa, transportu;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, GCK.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

2) CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych w miejscu zamieszkania;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom i opiekunom;
- Współpraca i zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Realizacja programów i projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych i starszych.
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba osób korzystających z usług społecznych w miejscu zamieszkania;
- ✓ liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba osób niepełnosprawnych i starszych objętych wsparciem w ramach projektów i programów.
- ✓ liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

2. CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1) **CEL OPERACYJNY** – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną, pomocą psychologiczną, prawną oraz prowadzeniem pracy socjalnej;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, KDR oraz stypendiów socjalnych;
- Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz z organizacjami społecznymi;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną-organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze);
- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
- Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć o charakterze sportowym i kulturalnym;
- ✓ liczba imprez o charakterze sportowym i kulturalnym;
- ✓ liczba dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej objęta wsparciem w formie wypoczynku letniego.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA, GCK.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, GCK, GBP, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno- Psychologiczny, sądy i prokuratura.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

2) CEL OPERACYJNY – Skuteczny system przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej.
KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Spiczyn;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie Gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci pomocy psychologicznej i prawnej;
- ✓ liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, szkoleń, konsultacji, inicjatyw, działań profilaktycznych.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno - Psychologiczny, sądy i prokuratura.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

3) CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Spiczyn;

- Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych;
- ✓ liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe;

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Gminny Punkt Konsultacyjno – Psychologiczny, sądy i prokuratura.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

4) CEL OPERACYJNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Rozpowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba osób uczestniczących w szkoleniach i innych programach rynku pracy;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób objęta pracą socjalną z powodu bezrobocia

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS, PUP.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

3. CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Gminy.

1) CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń;
- ✓ liczba spotkań w lokalnych społecznościach.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

4. CEL STRATEGICZNY: Efektywna polityka prozdrowotna.

1) CEL OPERACYJNY: Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Wdrażanie programów i projektów promujących zdrowy styl życia;
- Organizacja zajęć sportowo – rekreacyjnych;
- Organizacja kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin o niskim statusie materialnym.

Wskaźniki monitorujące:

- ✓ liczba wdrożonych programów i projektów;
- ✓ liczba zajęć sportowo – rekreacyjnych/lub liczba uczestników;
- ✓ liczba uczestników kolonii profilaktycznych.

Jednostka realizująca: Gmina Spiczyn – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt jako organ wykonawczy, GOPS, placówki oświatowe, GCK, GKRPA.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe.

Źródła finansowania: Budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie najbliższych lat oddziaływać na sytuację w Gminie Spiczyn, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Gmina Spiczyn, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa Gminy, migracji - zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Spiczyn musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Gminy będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Spiczyn oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i zadania, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Dzięki wdrożeniu działań określonych w niniejszej Strategii przewiduje się osiągnięcie niżej opisanych zmian w zakresie polityki społecznej w Gminie Spiczyn:

- poprawa funkcjonowania osób starszych oraz niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz zminimalizowanie skutków niepełnosprawności.
- zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy Spiczyn na temat zjawiska przemocy domowej i właściwych metod wychowawczych.
- zmniejszenie problemów wychowawczych w rodzinie.
- poszerzenie wachlarza świadczonych usług w zakresie pomocy społecznej.
- zacieśnienie współpracy z sektorem pozarządowym, innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz instytucjami publicznymi w celu realizacji zamierzonych w strategii działań.

Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa – działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontariackich i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU STRATEGII ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spiczyn na lata 2026-2030 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie. Jako koordynację należy rozumieć wszelkiego rodzaju działania związane z nadzorowaniem, uzgadnianiem, organizacją i porządkowaniem działań dotyczących wdrażania opracowanej SRPS. Strategia stanie się prawomocna na podstawie uchwały Rady Gminy Spiczyn o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spiczyn na lata 2026-2030, co nastąpi najpóźniej w kwietniu 2026 roku.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Proces implementacji Strategii nie będzie jednak możliwy bez udziału przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, powiatu oraz lokalnych podmiotów i organizacji pozarządowych, których realizowane zadania statutowe wpisują się w szeroko rozumianą problematykę wsparcia społecznego.

Ocena realizacji Strategii będzie dokonywana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spiczynie co najmniej raz w roku. GOPS zobowiązany będzie w razie

konieczności do zbierania informacji od podmiotów realizujących poszczególne zadania ujęte w Strategii. Na podstawie uzyskanych informacji oraz wniosków wyciągniętych ze stałego monitoringu Strategii przygotowywane będzie sprawozdanie z realizacji zadań. Monitorowanie realizacji Strategii służyć będzie identyfikowaniu i ocenie osiągniętych wskaźników, które zostały ustalone w celu określenia efektywności realizacji zadań i osiągnięcia założonych celów. W trakcie realizacji i monitorowania Strategii mogą zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które będą charakteryzowały podejmowane działania. W przypadku pojawienia się istotnych zmian społecznych, regulacji prawnych bądź narastania poszczególnych problemów społecznych cele, kierunki i zadania określone w Strategii będą zmieniane i dostosowywane do bieżących potrzeb.

W ostatnim roku wdrażania Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa w oparciu o sprawozdania roczne oraz analizę jakościową zmieniającej się sytuacji społecznej w Gminie Spiczyn. Ewaluacja zostanie udokumentowana w postaci raportu końcowego. Dzięki temu możliwa stanie się ocena nie tyle poziom skuteczności zaproponowanych w Strategii działań, co ich trafności, użyteczności i efektywności.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Spiczyn na lata 2026- 2030 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji. Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń.